

Misszió és megújulás

A MEE missziójának megújulása és konkrét missziói programjai

Bevezetés	5
Előszó.....	6
Misszió és megújulás.....	6
Rendszeres teológiai szempontok.....	7
Eredetiség megőrzése és a helyes interpretáció.....	7
Szocializáció, kommunikáció, belátás.....	7
Véleményalkotás és kritikus érzékenység	8
Törvényszékké válás veszélye és az elfogadás lehetősége.....	9
Teológiai nézeteltérések és Isten vontatottságában rejlő lehetőségek.....	10
Reflexív modernizáció vs. antimodernizmus	10
Misszió és a világ megváltoztatásának útmutatása.....	11
Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói és Evangélizációs Bizottsága Javaslat	13
Alapvetés	13
Szerkezeti változtatások	14
I.1 Missziói Osztály.....	14
I.2 Missziói lelkészek és missziói munkacsoportok	14
I.3 Missziói intézmények	14
I.4 Missziói munkaágak	15
A hatékonyságot elősegítő változtatások.....	15
II.1 Lelkészek	15
II.2 Ifjúság	16
II.3 Gyülekezetek	16
II.4 Egyéb	16
Evangélizáció 2016-2017	16
Missziói és evangelizációs programok	17
Kornéliusz-program.....	17
Bibliai alapvetés – Apcsel.10.	17
Ami az alapvetésből következik.....	19
A család, mint küldetésünk fókuszsa	21
A család meghatározása – mindenki érintett!.....	25
Jövőkép.....	25
A Kornéliusz-terv	25

A kornéliusz terv megvalósítása a gyakorlatban.....	27
Stratégiailag fontos lépések összefoglalva:	30
És a többi?	31
A Kornéliusz- terv és a Láthatóan evangélikus stratégia	31
A Láthatóan evangélikus stratégia és a Kornéliusz-terv alapelvei ötvözve:	33
A MEE cigánymissziójának rövidtávú koncepciója a 2016-2017-es évekre	34
és távlati lépések felvázolása.....	34
1. Jézus küldése – a cigányokhoz	34
2. Ugyanakkor a cigánykérdésnek osztársadalmi vetülete is van	34
3. A MEE cigánymisszióval kapcsolatos kondíciói	35
4. Elérendő cél.....	35
5. Teendők – cselekvési terv	36
6. Anyagi szükséglet a két évre	37
Evangélizáció 2016-2017	39
Regionális evangélizációk 2016 őszén-telén.....	39
Személyi szükséglet	39
Anyagi szükséglet.....	39
Országos evangélizáció 2017 októberében	39
A férfimisszió szerepe a gyülekezet építésben.....	40
Külföldi tapasztalatok és hazai lehetőségek	40
Cselekvési terv az evangélikus oktatási intézményeink missziói stratégiájához	42
1. Helyzetfelmérés.....	42
2. Alapkérdések tisztázása.....	42
3. Gyakorlati feladatok a következő években - Cselekvési terv	43
3. Folyamatos önreflexió, helyzetértékelés	44
4. Iskolalelkészek erősítése, támogatása	44
5. Gyülekezetek és iskolák missziói szolgálatának összehangolása.....	44
6. Megtalálni a már keresztény közösséghez tartozó pedagógusokat és diákokat.....	45
7. A missziói eszköze lehet a Kormány által előírt ötven óra közösségi szolgálat teljesítése is	45
8. Új lelkiség kialakítása:	46
Lelkészek, lelkész házaspárok lelkigondozása	48
Felvidéki Magyar Evangélikus Misszió.....	49
Alapvetés	49
A Felvidéki Magyar Evangélikus Misszió vázlatos története	49
Cselekvési Terv alapelvei.....	50
Cselekvési Terv konkrétumai	51
Cselekvési Terv megvalósításának feltételei.....	52

A Magyarországi Evangélikus Egyházban működő Izraelmissziós szolgálat	54
A messiási zsidóság pedig megerősödhesen és növekedhesen	55
Bevezetés.....	57
1. A zsidó nép és az evangélium	57
1.1 Izrael* Isten választott népe	57
1.2 Az Izraelnek adott ígéretek Jézus Krisztusban nyertek megerősítést.....	57
1.3 Jézus Izrael Messiása.....	57
1.4 Az üdvösséghez nem vezet más út, mint Jézus Krisztus	58
1.5 Izrael és a népek megváltásához „titok” kapcsolódik	58
1.6 Izrael megváltása a Jézusban való hit által valósul meg	58
1.7 Az evangélium elsőként zsidóknak szól.....	59
1.8 A látható eredménytelenség nem teszi semmissé a missziói parancsot	59
1.9 Az evangéliumot hirdetni kell – zsidók és pogányok felé, zsidók és pogányok által	59
1.10 Az egyház bűnei és hibái miatt nem tehető félre a missziói parancs.....	59
2. A zsidó nép és a törvény.....	60
2.1 A Törvény nem az üdvösséghez vezető út – sem a zsidók, sem a pogányok számára.....	60
2.2 Az evangélium nem teszi érvénytelenné a Törvényt mint Isten akaratának kifejezését	60
2.3 A Törvény nem minden része egyetemes érvényű.....	60
2.4 A Jézusban hívő zsidóknak teljes szabadságuk van a mózesi törvény szerint élni	61
2.5 Lehetséges zsidónak lenni és ugyanakkor Jézusban mint Messiásban hinni	61
2.6 A zsidóság nemcsak a rabbinista zsidóságból áll	61
3. A zsidó nép és az Egyház	62
3.1 A pogányok egygyé váltak Isten népével.....	62
3.2 Zsidók és nem-zsidók együtt alkotják az egyházat	62
3.3 Az egyház nem lépett a zsidó nép helyére.....	62
3.4 Nem igaz, hogy a zsidóknak Jézusban való hitre jutásukkor meg kell tagadniuk zsidó identitásukat.....	63
3.5 Zsidó és nem-zsidó hívőknek tekintettel kell lenniük egymásra, hogy Krisztus testének egységét megőrizték	63
3.6 A messiáshívő gyülekezetek léte fontos figyelmeztetés: hol van a Jézusban hívő zsidók helye az egyházon belül.....	63
3.7 A messiáshívő gyülekezetek nem határolhatják el magukat az egyház más részeitől	63
3.8 A pogánykeresztyénség vezető szerepe az egyház zsidó gyökereinek megtagadásához vezetett.....	64
3.9 Az egyház zsidó gyökereinek semmibevétele az antiszemitizmus kialakulását segítette elő	64
4. A zsidó nép és az utolsó napok.....	64
4.1 A megváltásra vonatkozó ígéretek végső beteljesedése még várat magára	64
4.2 Az ószövetségi üdvígéretek zsidókra és pogányokra egyaránt vonatkoznak	64
4.3 Az „elragadtatásra” utaló bibliai helyek zsidókra és pogányokra egyaránt vonatkoznak	65

4.4 A Biblia szerint az utolsó időkben Istennek egy népe lesz – nem kettő.....	65
4.5 A leglényegesebb üzenet: az Izraelnek és a pogányoknak adott üdvösség	65
5. A zsidó nép és Izrael földje	66
5.1 Isten betöltötte Izrael földjére vonatkozó ígétét	66
5.2 A zsidóknak mindig voltak Izrael földjéhez kötődő várakozásaik	66
5.3 A messiási korban beteljesedő, Izrael földjére vonatkozó ígéretek túlnőnek a jelenleg meglévő korlátokon.....	66
5.4 Az Újszövetségben a földre vonatkozó ígétet jelentése kibővül	67
5.5 A próféciákban többről van szó, mint Izrael állam megalakulásáról	67
5.6 A zsidóknak történelmi joguk, hogy Izrael földjén éljenek.....	67
5.7 Az izraeli állam demokratikus – nem teokratikus rendszerű.....	68
5.8 Az evangélium békét teremt zsidók és palesztinok között	68
5.9 Izrael megváltása sokkal fontosabb ügy, mint Izrael földje	68
Határon túli misszió	68
Szenvedélybeteg mentő misszió.....	69
Elfogadó javaslat	70

Bevezetés

A következő dokumentum három teológiai műhely írásait tartalmazza. Mindháromban közös az a szándék, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház missziós és evangelizációs munkáját segítse, konkrét javaslatok és szempontok megfogalmazásával. Nyelvezetük és teológiai hangsúlyaik azonban eltérőek. Ez a tény tükrözi egyházunk sokszínűségét, ami elsősorban gazdagságot jelent mindaddig, amíg a közös cél jelentősége biztosítja a kölcsönös tisztelet és elfogadás légkörét, hogy miközben küldetésünket teljesítjük, Krisztus jó illata lehessünk, Isten dicsőségére (2Kor 2,15-16). A MEE Missziói Bizottsága, a MEE Gyülekezeti és Missziói Osztálya és a Zsinat Teológiai Bizottsága vezetői 2015. szeptember 28-án kölcsönösen elfogadta egymás dokumentumait, ami lehetővé tette annak a közös alapnak a létrejöttét, amelyen a konkrét missziói programok megszülethettek. Erre az alapra építve, az aktuális társadalmi kihívásoknak, egyházunk küldetésének és igehirdetői mandátumunknak megfelelő, számos eltérő hangsúllyal bíró munkaprogram született. Erre annál nagyobb szükség van, minnél inkább tudatosítjuk, hogy egyházunk egysége nem jelenti gyülekezeteink homogenitását. Ahogyan a társadalomban, úgy a gyülekezetinkben is eltérő korú, műveltségű egyének vannak jelen, akiknek igényei, de megszólításuknak módjai is eltérőek lehetnek. Ezért is öröm, hogy egyházunk lelkisége többféle irányzathoz köthető, missziói munkájának eszközei sokféle, hiszen ezáltal lehetünk képesek mindenkihez szóló küldetésünket betölteni: tanítvánnyá tenni mindazokat, akik éheznek és szomjaznak az igazságra (Mt 28, 16-20; Mt 5,6).

Jelen dokumentum egy-két kivételtől eltekintve változtatások nélkül közli az említett három teológiai műhely munkáit. A Missziói Bizottság és Teológiai Bizottság írásait általános alapvetésként, míg a Gyülekezeti és Missziói Osztály, valamint a Missziói Bizottság tagjai által kidolgozott programokat megvalósítandó és gyakorlatorientál programként adjuk közre.

Előszó

Misszió és megújulás

Kiindulási pontunk, hogy Jézus Krisztus missziói parancsa ma is személyes elhívásunk és küldetésünk alapja. A missziói munkára Jézus Krisztus belső ismerete tesz alkalmassá. Erre az ismeretre pedig Isten igéjének hallgatása és olvasása során juthatunk el. Ezért misszió és megújulás nem képzelhető el Isten igéje nélkül. A hit, hallásból van!

Jézus Krisztus evangéliuma az az örömhír, amelyre ma is a legnagyobb szüksége van egyénnek és közösségnek. Ez az örömhír képes megváltoztatni a világot. És ez az a lámpás, amelyet nem rejthetünk véka alá.

Ezért egyházunk átalakulása és megújulása nem képzelhető el a tiszta evangélium erőteljes hirdetése nélkül. A reformáció, az ige egyházaként is erre van küldetésünk. Minden lelkészünk elsősorban missziói küldetésre kapott elhívást. Hittanórán, temetésen és esküvőn, diakóniai szolgálatunkban és személyes beszélgetésekben éppúgy, mint a szószéken ez a feladatunk: az örömhírt közvetíteni a Krisztus nélkül élő embernek.

Egész egyházi szolgálatunkat tehát úgy kell átalakítani, hogy minden területen elsőbbséget élvezzen az evangélium hirdetése és a misszió ügye. Mindez nemcsak a lelkészi szolgálatra vonatkozik, hanem az egyház bármely más munkaágára országos, kerületi, egyházmegyei, egyházközségi szinten. Hiszen Jézus lélekmentő szeretete kell, hogy áthasson minden tevékenységet az egyházban az elkötelezett Krisztus követőkön keresztül a gyerekmunkától kezdve, az ifjúsági munkán át, az idősek, haldoklók gondozásáig. „Minden egyház, amelyben megszűnik a missziói lendület és bátorság, fogatlan, vén oroszlánná lett...” mondta Túróczy Zoltán egykori püspök („Én a prófétákra támadok” 63-64. oldal).

Úgy véljük, hogy csupán csak a struktúra átalakítása még önmagában nem elegendő. Ezért dolgozni és dolgoztatni szeretnénk, megmozgatni minél többeket. Elsődleges cél, hogy missziói gyülekezetek széles hálózatává formálódjon át egyházunk! „Missziói találkozás akkor jön létre, amikor az egyház az evangélium átfogó törekvéseit alternatív életformaként testesíti meg abban a kultúrában, ahová Isten helyezte. Ezáltal az adott kultúra alapvető feltevéseit éri kihívás.” (M. Goheen)

Rendszeres teológiai szempontok¹

Eredetiség megőrzése és a helyes interpretáció

A keresztény hit számára elengedhetetlen, hogy a történelem során áthagyományozzák². Minden egyes közvetítése és megértése az értelmezés eseménye is egyben, amelyben a keresztény hitet újra értelmezik és fogják fel és ennek így is kell történnie, éppen azért, hogy eredetiségét megőrizhesse a megértés feltételeinek változásában.

Az új környezetben a keresztény üzenet megértése mindig a sikertelenség kockázatával is jár, ugyanakkor a pontosabb megértés lehetőségét is magában hordozza annál, amit korábbi történeti megjelenési formáiban fennmaradt.

A keresztény hit áthagyományozását ezért nem csupán a megőrzés és a meghamisítás alternatíváin keresztül lehet szemlélni, hanem a pontosabb, helyesebb és mélyebb megértés lehetőségét is megláthatjuk benne.³

Szocializáció, kommunikáció, belátás

A keresztény hit a keresztény örömhír elbeszélése által alakul ki, a keresztény gyülekezet kommunikációján keresztül, mint szocializációs folyamat. A szocializációnak ezek az elemei szükséges, de nem elégséges feltételei a hit kialakulásának. Ha valaki a hit kialakulásának egyéb feltételei után keres, akkor annak egybe kell esnie a kommunikált hittartalommal. A bibliai elbeszélés-hagyomány tartalma azonban a bibliai elbeszélés-hagyomány három meta-elbeszélés által, amelyek egymásra vonatkoznak, de be is határolják egymást, írhatók le: az első történet Izrael Istenéről szól, aki mint minden létező teremtője a népéért cselekszik, a második Jézus Krisztusról szól, aki Izrael istenét Atyjának nevezi és azzal az igénnyel lép fel, hogy az ő uralma megvalósuljon. A harmadik pedig Isten cselekvéséről szól a gyülekezet tagjaiban, a

¹ A Magyarországi Evangélikus Egyház Teológiai Bizottsága a Zsinat felkérésének eleget téve 2015. június 24-ei ülésén foglalkozott a misszió kérdésével. Ezt nem azzal a szándékkal tette, hogy a Kornéliusz tervet, vagy a Missziói Bizottság programját kritikával illesse, hiszen az említett programok értékét és teológiai alaposágát elismeri, hanem arra törekedett, hogy néhány további szempontot fogalmazzon meg és javasoljon egyházunk missziói stratégiájához. Mindeközben tekintettel voltunk a misszió és az evangélikus teológia kapcsolatának értelmezésére is.

² Missziói parancs (Mt 28,18-20)

³ Härle, Wilfried: Dogmatik. Walter de Gruyter, Berlin – New York, 2007. 78. o.

hívekben, akik számára Isten magát a keresztes és a feltámadás által feltárta, és nyilvánvalóvá vált, hogy Jézus Krisztus ez iránti igénye nem hamis, hanem igaz volt.

Más szavakkal: **a hívők a szocializációjukon keresztül és az evangélium történeti segítségével megtapasztalhatják:**

- 1. hogy saját létük konstitúciója az események láncolatában adott elveszíthetetlen ajándék, ott is, ahol ennek belátása akár hiányzik;**
- 2. létünk eredete és a teremtett világ eseményeinek összefüggései maguk teszik lehetővé, hogy az említett belátás akadályai megszűnhessenek; és végül**
- 3. hogy ez az eredet az alapja az ember saját bizodalmas belátásának is a történetek összefüggéseibe, amelyek a beteljesedésre irányulnak.⁴**

Véleményalkotás és kritikus érzékenység

Milyen lehetőségeket hordoz a reformátorok öröksége jelenünk számára? Véleményünk szerint a feltett kérdés nem jelenti pusztán a reformátorok teológiájának *történeti* rekonstrukcióját, hanem olyan jelenre vonatkozó teológiai törekvésnek szükséges bizonyulnia, amely a reformátorok alapvető teológiai felismerésein tájékozódik. A protestáns teológia megismerése ezért lehet a teológiai *véleményalkotás és kritikai képesség elsajátításának iskolája*, miközben nem a 16. század nyelvezetével, hanem annak tartalmi örökségével, mai és közérthető formában kell érvelni. Hiszen a reformátori „theologoumenák” pusztá ismétlése azzal a veszéllyel fenyeget, hogy általa éppen a reformáció célját tévesztjük el, hiszen az akkor időszerű, friss és gyakran a megszokásból kikökkent nyelvezet, ma éppen ellenkező hatást váltana ki. Másrészt viszont a reformátorok alap gondolatainak *újra fogalmazása* kétségtelenül kockázatos vállalkozás, ám hermeneutikai problémaként ez bármely mai teológiának visszautasíthatatlan feladata⁵. Bár mi is megállapíthatjuk: az „*Isten nélküli ember feltételek nélküli elfogadása és megigazítása és az ebből eredő egyházkritika nem egyedüli tartalma, jóllehet teológiai centruma a reformációnak*”⁶.

Az ellentmondások mögé rejtett igazsággal adott egy út: a reformátorok az ember létezését a teremtő Istentől az Őbenne beteljesedő jövő útján látják, amelynek értelmét az adja, hogy Isten az embert szeretetből, szeretetben és szeretetre teremtette. A szeretetben

⁴ Mühling, Markus: Systematische Theologie: Ethik. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2012. 245-246. o.

⁵ Körtner, Ulrich H. J.: Reformatorische Theologie im 21. Jahrhundert. TVZ, Zürich 2010. 7. o.

⁶ Körtner 2010, 7. o.

megnyilvánuló élet az emberi élet célja, amely minden megnyilvánulásában visszautal a célt állító Teremtő személyére.

Az embernek ezen az úton haladva olyan méltósága van, amely sérthetetlen, hiszen a szerető Istennek van egy állandó képe az emberről, és ezt az isteni dicsőséget, képet tükrözi vissza. Ezért állíthatjuk: az ember méltósága idegen méltóság, *dignitas aliena*, mert: „Személynek akkor tekintem embertársamat, ha benne – függetlenül mindenkori állapotától – ugyanazt a végtelen rendeltetést látom működni, mint önmagamban. Ebből fakad az a tisztelet, amely nem pusztán a szemmel látható dolgok alapján ítéli meg a másik embert”⁷

Törvényszékké válás veszélye és az elfogadás lehetősége

A kockázati társadalom „embertípusai” – ha egyáltalán megengedhető erről így szólni - a reménység következő struktúráiban helyezhetők el: *a reménykedő, a reményvesztett és a hamis reményeket tápláló*, ám mindannyian az ítélet, a tribunális világ struktúráihoz kötve keresnek olyan identitást, amely egyúttal szabadulást is jelent a strukturális kényszerek fogságából. Luther Márton: „Nem akarom a bűnös halálát. S ha nem léteznének ezek az isteni ígéret, melyek a büntudattól megrokkant, a haláltól és az utolsó ítélettől megrettent lelkiismeretet felemelnék, volna-e még helye a bocsánatnak és a reménységnek? Volna-e bűnös, ki ne esne kétségbe?”

Az elfogadás fogalma Odo Marquard filozófiai gondolataiban különös jelentőséggel bír, bár ő elsősorban a “legitimáció” kifejezést használja⁸. Marquard megfogalmazásában a legitimáció filozófiai problematikáját úgy határozhatjuk meg, mint a teológiai megigazulástan szekularizált formáját. Míg Luther korában Isten volt a vádló és az emberek a felmentést is tőle várták, addig a felvilágosodás kora óta a megigazítás kérdése egyre inkább az emberek körébe került: “A vádló többé nem az Isten, hanem az ember. A vádlott úgy, mint azelőtt, az ember maradt.” Mindez a valóság “törvényszékké” válásához vezetett, ahhoz hogy mindenki az igazolás és az önigazolás kényszere között él. A modern világ globális törvényszékké-válásának eredménye a “*kegyelem nélküli kereszténység*” – a világból eltűnt a kegyelmes isten, akit még Luther Márton 500 évvel ezelőtt buzgón keresett és felfedezni vélt. Gondolatmenete végén azonban meglepő módon mindennek pozitív tartalmára is rámutat Marquard: a teológiai problémák

⁷ Pannenberg, Wolfhart: Mi az ember? Korunk antropológiája a teológia fényében, Egyházfórum, Budapest, 1998. 58. o.

⁸ Vö. Marquard, Odo: Identität – Autobiografie – Verantwortung (ein Anneherungsversuch) In. Odo Marquard - Karlheinz Stierle (Szerk.): Identität, Fink Verlag. 1979. 690-699. o.

profán nyelvre történt átfordítása lehetőséget tartogat a teológia üzenetének aktuális megszólaltatására, azaz reteológizálására.

A „kommunikatív képzés” számára pedig éppen a vallási fogalmak és tartalmak megkérdőjelezése, felfedésének igénye és egyáltalán a kegyelem iránti igény és annak kutatása új lehetőségeket tartogat, mert a kérdés eleve adott: hol találok kegyelemre, hogyan lehetek szabad az önigazolás strukturális kényszerétől? Befogadó és nem taszító egyházkép felmutatása, amit az „egyházi önismeret” tesz lehetővé. Olyan közösségi terek megteremtésére van szükség, amelyre egyébként is igény van a társadalomban. Felkínálni a szükségést!

Teológiai nézeteltérések és Isten vontatottságában rejlő lehetőségek

A teológiai ellentétek „drámátlánítását” nem lehet feltétlen célként kitűzni, mert azzal a teológia számára Isten alapvető vontatottságát játszánánk ki. A „vallási normalitás”, amelyet nem zavarna meg állandó nyugtalanság és elégedetlenség, az újszövetség fényében finoman szólva „kérdéses állapot” lenne. Ám ez még nem adhat okot a teológiai kérdések dramatizálására és a teológiai elgondolások önkényesen kritikus megfogalmazására. Hiszen éppen *Isten vitatott létének belátása* vezetett a modern kontextusban a teológiai ellentétek elhalványulásához. De ugyanígy az sem engedhető meg, hogy a teológia legjelentősebb fogalmait – pl. „vallás” és Isten Igéje - rövidzárlatos retorikával egymás ellen kijátsszuk. Hiszen a kereszténység az Ige vallása és a hit keresztény fogalom a vallásra. A feléledni látszó kultúrprotestáns törekvések nem mutatnak a jövőbe, hanem a teológia és az egyház önmagát szekularizáló folyamatainak jelenségei⁹. **A teológiának mindenestre újra kell magyaráznia és rekonstruálnia törekvését, hogy lehetővé váljon Isten Igéjének megszólaltatásán keresztül az igazság ügyének képviselete, amit nem autoriter állítások vesznek körül, hanem a vallási tapasztalat vitatottsága és elkerülhetetlen pluralizmusának evidenciája. Ezért nem engedhető meg, hogy hosszan elhúzódó viták a tényleges tettek kerékkötőivé váljanak.**

Reflexív modernizáció vs. antimodernizmus

⁹ Körtner 2010, 88. o.

A teológia és a modern viszonyát nem lehet vagy-vagy segítségével megválaszolni, hiszen ehhez a modern túlságosan is ellentmondásos. Az egyház és a teológia feladata kritikai, de semmiképpen sem antimodernista álláspont felvállalása a modernnel szemben. Az újprotestáns teológia ezzel szemben gyakran összekeverte a modern kritikáját az antimodernizmussal. A kérdés az, hogy a modernizációra mely távlatból tekintünk. Nem az elhamarkodottan ünnepeelt posztmodernről van itt szó, hanem egy *másik* modernről, amelyben a társadalom *reflexív modernizációjának* vagyunk tanúi. Ennek során a reformáció jelentőségének kérdése a kereszténységben belül új kérdésként jelenik meg. A reformátori teológiától illúzió lenne azt várni, hogy a *modern metakritikáján* keresztül visszahozná a „premodern” kor lelki és társadalmi alapjait. A reformáció örökségéből viszont következik, hogy a teológia saját megfontolásainak segítségével hozzájáruljon az újkori racionalitás dehumanizáló következményeinek (a gazdaságban, a politikában és az ökológiában) leküzdéséhez.

Ebben az értelemben ismét időszerű az *ecclesia semper reformanda* kifejezést és üzenetét - különös tekintettel a globalizáció, a modern fogyasztói és társadalmi minták változásának korában - ismét betűről betűre újragondolni. Egyházunk túlnyomó mértékben belső ügyeire fókuszál, ami visszafogja missziói küldetésének lendületét. Egyházunknak is a reflexív modernizáció elvét kell vállalnia: az egyértelmű kihívásokra, közvetlen és hatékony cselekvéssel szükséges válaszolnia.

Misszió és a világ megváltoztatásának útmutatása

A keresztény misszió feladata nem a világhoz való alkalmazkodásban, sem az attól való elszigetelődésben, hanem a *világ megváltoztatásának útmutatásaként* értelmezhető. Éppen ezért bírhat a kereszténység *transzformatív* erővel¹⁰. Ehhez azonban az egyénre vonatkozóan három feltételnek kell érvényesülnie, amely közül a második éppen az identitás megváltozásában és elsődlegességében fejeződik ki: „*Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme új jött létre*” (2Kor 5, 17). Krisztussal való önzonosság az egyén lényegi egysége. Az identitás megváltozásához hozzátartozik a Teremtő ismeretében való gazdagodás, amely az új én felöltözésének a része: „és felöltöztétek az új embert, aki Teremtőjének képmására állandóan megújul, hogy egyre jobban megismerje őt” (Kol 3,10). Az

¹⁰ Moltmann, Jürgen: *Ethik der Hoffnung*. Gütersloher Verlagshaus, 2010. 59. o.

ember Krisztusban újult meg¹¹. Az új identitás feltétele körülményeinek megváltoztatásának és „változás ethoszával” összekapcsolódik „az új idők pátosza”, mert a reménység etikája a jövőt Krisztus feltámadásának fényében látja¹².

Az identitás megváltozásával az értelem is megváltozik, amely az egyén és a társadalom „transzformatív cselekvését irányítja”¹³. Ebből következik egyházunk diakóniai és közéleti felelősségvállalásának fokozása, kiterjesztése olyan területekre is, amelyek eddig elkerülték figyelmünket.

¹¹ Vö. Canavan, Rosemary: *Clothing the Body of Christ at Colossae*. Mohr Siebeck, Tübingen 2012. 25. o.

¹² Moltmann, Jürgen: *Ethik der Hoffnung*. 59-60. o.

¹³ Uo. 60. o.

Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói és Evangélizációs Bizottsága

Javaslat

Javaslat

Alapvetés

Bizottságunk elsősorban a Zsinat kérésére, de evangélikusságunk iránti felelősségtől is vezérelve a következő javaslatot terjeszti a Zsinat elé. Célkitűzésünk, hogy egyházunk jelenlegi helyzetében, az időszerű népszámlálási adatok fényében egyházunk megújulását szolgáljuk:

- erősítsük meglévő egyháztagjainkat és a gyülekezeteket;
- érjük el és szólítsuk meg a periférián lévőket,
- segítsük elő új gyülekezetek létrejöttét.

Kiindulási pontunk, hogy Jézus Krisztus missziói parancsa ma is személyes elhívásunk és küldetésünk alapja. A missziói munkára Jézus Krisztus belső ismerete tesz alkalmassá. Erre az ismeretre pedig Isten igéjének hallgatása és olvasása során juthatunk el. Ezért *misszió és megújulás nem képzelhető el Isten igéje nélkül*. A hit, hallásból van!

Jézus Krisztus evangéliuma az az örömhír, amelyre ma is a legnagyobb szüksége van egyénnek és közösségnek. Ez az örömhír képes megváltoztatni a világot. És ez az a lámpás, amelyet nem rejthetünk véka alá.

Ezért egyházunk átalakulása és megújulása nem képzelhető el a tiszta evangélium erőteljes hirdetése nélkül. A reformáció, az ige egyházaként is erre van küldetésünk. Minden lelkészünk elsősorban missziói küldetésre kapott elhívást. Hittanórán, temetésen és esküvőn, diakóniai szolgálatunkban és személyes beszélgetésekben éppúgy, mint a szószéken ez a feladatunk: az örömhírt közvetíteni a Krisztus nélkül élő embernek.

Egész egyházi szolgálatunkat tehát úgy kell átalakítani, hogy minden területen elsőbbséget élvezzen az evangélium hirdetése és a misszió ügye. Mindez nemcsak a lelkészi szolgálatra vonatkozik, hanem az egyház bármely más munkaágára országos, kerületi, egyházmegyei, egyházközségi szinten. Hiszen Jézus lélekmentő szeretete kell, hogy áthasson minden tevékenységet az egyházban az elkötelezett Krisztus követőkön keresztül a gyermekmunkától kezdve, az ifjúsági munkán át, az idősek, haldoklók gondozásáig. *„Minden egyház, amelyben megszűnik a missziói lendület és bátorság, fogatlan, vén oroszlánna lett...”* mondta Túróczy Zoltán egykori püspök („Én a prófétákra támadok” 63-64. oldal).

Úgy véljük, hogy csupán csak a struktúra átalakítása még önmagában nem elegendő. Ezért dolgozni és dolgoztatni szeretnénk, megmozgatni minél többeket. **Elsődleges cél, hogy**

missziói gyülekezetek széles hálózatává formálódjon át egyházunk! „Missziói találkozás akkor jön létre, amikor az egyház az evangélium átfogó törekvéseit alternatív életformaként testesíti meg abban a kultúrában, ahová Isten helyezte. Ezáltal az adott kultúra alapvető feltevéseit éri kihívás.” (M. Goheen)

Szerkezeti változtatások

Cél: a misszió és az evangélizáció ügye élvezzen prioritást minden egyházkormányzati szinten.

I.1 Missziói Osztály

- A GYÜMI osztályvezetője rendszeresen beszámol a Missziói Bizottságnak az elvégzett munkáról.
- A GYÜMI vezetője tanácskozási joggal részt vesz a Missziói Bizottság ülésein.

I.2 Missziói lelkészek és missziói munkacsoportok

- az országos missziói lelkész kinevezése a Missziói Bizottság egyetértésével történhet.
- az országos missziói lelkész egyben a Missziói Központ vezetője is.
- az országos missziói lelkész legyen jelen – szavazati jog nélkül - , az Országos Presbitérium, az Ifjúsági Bizottság és az Országos Iroda heti munkaértekezletein.
- a kerületi missziói lelkész gyülekezeti lelkészként kapjon megbízatást és gyülekezeti munkájához szükség szerint segítséget (pl. segédlelkészt)
- létesüljön mindegyik egyházmegyében missziói munkacsoport, ezek munkájukat a megyei missziói referens és a kerületi missziói lelkész irányításával végzik.
- a komplex lelki és testi nevelés érdekében létesüljön országos sportlelkészi státusz. Munkakörét a Missziói Bizottság állapítja meg.

I.3 Missziói intézmények

- a Missziói Központ, a Béthel Belmissziói Otthon, a MEE missziói intézményei. Munkájukat közvetlenül a Missziói Bizottság irányítja és felügyeli.
- a Missziói Központ önálló költségvetéssel rendelkező intézmény.
- a Missziói Központ végzi a Híd Magazin szerkesztését, készíti a missziós rádióműsorokat, missziós kiadványok megjelenését készíti elő.
- a Missziói Központ szakmai-módszertani munkával segíti a lelkészek, mindemellett az egyházmegyei missziói csoportok, az iskolalelkészek és a diakóniában szolgáló lelkészek munkáját.
- a Béthel Belmissziói Otthon vezetőjének kinevezése a Missziói Bizottság egyetértésével történjen.

- a Béthel Belmissziói Otthon maradjon meg kedvező árfekvésű, széles rétegek számára elérhető konferencia telepnek.
- a MEE létesítsen egy Cigánymissziós Központot. A létesítendő új intézmény irányítsa, szervezze és koordinálja egyházunk cigánymisszióját. Az új intézmény építsen a már működő, jó tapasztalatokra (Sárszentlőrinc. Nyírtelek-Görög szállás, Tamási, etc.)
- a létesítendő Cigánymissziós Központ legyen Sárszentlőrincen.

I.4 Missziói munkaágak

- ezek a következők: női missziói szolgálat, férfimisszió, kórházi lelkigondozói szolgálat, cigánymisszió, repülőtéren lelkészség, börtönmisszió, alkoholbeteg-mentő misszió, vakmisszió, zsidómisszió, lepramisszió és az egyházi média.
- az Országos Iroda tegye meg a szükséges adminisztratív lépéseket a missziói munkaágak közti egyenetlenségek megszüntetése érdekében.
- a missziói ágakat össze kell hangolni, meg kell vizsgálni azok missziói jellegét, és a szükséges változásokat megtenni. A missziói ágak képviselői legyenek ellenőrizhetőek, számon kérhetőek a Missziói Bizottság által.
- a missziói ágak indításakor, munkatársainak kinevezésekor ne pusztán az emberi szükségletek legyenek figyelembe véve, hanem az elhívás és küldés megvizsgálása legyen a döntő. Munkaágak indítása, módosítása, megszüntetése, munkatársak kinevezése, a Missziói Bizottság egyetértésével történjen.

A hatékonyságot elősegítő változtatások

II.1 Lelkészek

- legyen minden hallgatót érintő, gyakorlattal egybekötött missziológia oktatás az Evangélikus Hittudományi Egyetemen.
- az EHE-n a mindenkor lelkigondozó lelkész kinevezése a Missziói Bizottság egyetértésével történjen.
- új hallgatók felvételénél legyen alapvető szempont a jelentkező hitbeli meggyőződésének, elhívásának vizsgálata, ha ez a hallgatói normatíva miatt problémát jelent, szükséges az egész rendszer átgondolása, hogy elkötelezett hitoktatók és lelkészjelöltek kerüljenek ki a Hittudományi Egyetemről.
- legyenek evangélizációs alkalmak teológus hallgatók számára.
- létesüljön egy lelkigondozó ház elsősorban a lelkészeknek de más missziói munkatársaknak is, – pl. a Béthel Belmissziói Otthonban vagy másutt.
- legyenek lelkészek számára szervezett evangélizációs alkalmak.
- meg kell teremteni az aktív lelkészek számára a szombatév lehetőségét.

II.2 Ifjúság

- iskoláink missziói munkáját erősíteni kell az iskolalelkészeken és a kerületi missziói lelkészeken keresztül.
- legyen egy színvonalas, vonzó evangélikus ifjúsági újság.
- legyenek hitébresztő táborok iskolásaink részére.
- a Szélrózsán legyen hangsúlyos az ige hirdetése, a bibliai munka.

II.3 Gyülekezetek

- elerőtlenedett gyülekezetek esetében ne a bezáráson gondolkodjunk, az ilyen közösségek kapjanak még egy esélyt, - megfelelő embert és anyagi támogatást.
- a népszámlálási adatok ismeretében meg kell erősíteni a lelkeszi szolgálatot ott, ahol kimutathatóan gyarapodik az áttelepülő evangélikusok száma.
- új gyülekezetek létrehozása.

II.4 Egyéb

- egyházunk bekapcsolása a világ evangélikus ébredéseibe (pl. Tanzánia, Etiópia, USA).
- a misszió ügye egyházunk költségvetésében is élvezzen elsőbbséget – jusson több pénz erre a területre!

Evangélizáció 2016-2017

Készüljön egyházunk a *Reformáció 500* tematikus programsorozata mellett egy intenzív, legalább kétéves evangélizációs programmal is! A lutheri életmű „közepe” az Isten Igéjéhez való visszatalálás. Ennek érdekében:

- *Legyen évente egy regionális, **több (min. 3) napos** evangélizáció minden egyházmegyében!*
- *Ez alatt legyenek **több napos** gyülekezeti evangélizációk is, folyamatosan.*
- ***2017 októberében pedig legyen egy nagy több napos országos evangélizáció.***
- *Ez idő alatt legyen folyamatos médiajelenlét és reklám.*

A Missziói Bizottság feladata a szervezés a lehető legtöbb lelkész és igehirdető bevonásával. A Missziói Bizottság mindenki számára elérhető listát készít azon igehirdető lelkészek, zenei csoportok és szólisták, laikus bizonyágtevők neveivel, akikre számítani lehet az evangélizációs munkában.

Missziói és evangelizációs programok

Kornéliusz-program

Bibliai alapvetés – Apcsel.10.

Péter Kornéliusszal való találkozásának története alapvető felismerésekre segíthet minket a misszióról alkotott felfogásunkat illetően. Péter missziója nem azzal kezdődik, hogy a tanítványság iskoláját befejező apostol maradéktalanul készen áll – készen van – a küldetésre, hanem egy olyan belső felkészítéssel, amelynek következményeképpen az apostol szemlélete, gondolkodásmódja is változik, de még az általa közvetített üzenet is „tovább fejlődik”.

Amikor misszióról beszélünk, nem két egymással szöges ellentétben álló „rendszer” megkülönböztetéséből indulunk ki, hanem abból a felismerésből, hogy ugyanaz az Isten munkálkodik abban a személyben, illetve közösségben, ahonnan a misszió kiindul (Péter), és abban a személyben, illetve közösségben, amely felé a misszió irányul (Kornéliusz). A misszió eredményességének döntő kérdése nem az, hogy hogyan tudjuk eladni, hatékonyan továbbítani az evangéliumot olyanok felé, akik nem tudnak róla, hanem az, hogy Isten Szentlelkének e két „munkaterülete” hogyan tud találkozni és kölcsönhatásba kerülni egymással. Mindkét oldalon megvannak a Lélek munkáját hátráltató tényezők - bizalmatlanság, előítéletek, félelem, stb. (Apcsel.10,14-15) – és a Lélek munkájának gyümölcsei egyaránt – nyitottság, érdeklődés, bizalom, stb. (Apcsel.10,24-25.)

Az „evangélikus misszionárius” nem ügynökként tekint a másik emberre, akiben potenciális vevőt lát az általa terjesztett portékára, hanem azzal az őszinte kíváncsisággal és érdeklődéssel, amely arra irányul, hogy a Lélek munkáját saját magában és a másik emberben egyaránt felismerje és megértse. A misszió területén és a misszió szolgálatában állandóan reflektálnunk kell saját magunkra – méghozzá önkritikusan, a saját ellenállásaink, felsőbbrendűség érzésünk, előítéleteink, stb. feletti bűnbánattal, valamint a másik emberre, a benne munkálkodó Lélek jelenlétére és munkálkodására való rácsodálkozás nyitottságával és örömeivel.

A missziói elgondolások általános irányítvesztése, hogy módszertani, mondhatni marketing kérdésként kezelik a misszió ügyét. Hogyan, milyen eszközzel és módszerrel tudom átadni a másoknak, amit szeretnék? A misszió sokkal inkább ön, és ember-ismeret a Lélek vezetésével.

És legalább annyira szól - de első lépésként mindenképpen - saját magunk megváltozásáról,
mint a másikeről. (Apcsel.10,34;47)

A misszió gyakorlatban történő megvalósításához a Jézus Krisztusról kapott felhatalmazás és a Kornéliusz történet alapján az előzőekben leírtakból következően három fontos területre kell reflektálnunk.

- *Saját magunkra*, a Magyarországi Evangélikus Egyházra, mint az üzenet hordozójára, közvetítőjére nézve: Hol vannak ma azok a határok, amiket ma nekünk át kellene és lehetne lépni? Milyen etikai, társadalmi problémák jelentenek kihívást hitünk, teológiai gondolkodásunk számára? Mik a korlátaink, amelyek közé visszahúzódva gyanakvással nézünk ma arra – illetve azokra – amit – akiket – valamilyen hitbeli, teológiai szempontból esetleg „tisztátalannak” tartunk, pedig az „Úr megtisztította” őket és küldetésünk van feléjük? Mik az értékeink, erősségeink, amelyek a Lélek által képessé tehetnek minket küldetésünk betöltésére?

- *Az általunk hordozott üzenetre* nézve: Hogyan lehet ma az élő Krisztust, az evangéliumot úgy hirdetni és képviselni, hogy üzenetünk tartalma ne csupán teológiai tétel, hanem az emberi élet minden területén – életvezetés, emberi kapcsolatok, testi-lelki egészség, munka, ünnepek és hétköznapiak, természeti – épített és társadalmi környezetünk, stb. – az életet megújító, gyógyító, megtartó erő legyen?

- *Üzenetünk, küldetésünk címzettjeire* nézve: Milyen módon és formában megfogalmazódik meg ma, hogy a ma emberének szüksége van az evangéliumra, Jézus Krisztusra, még akkor is, ha ennek az igénynek a kifejezésére nem az általunk használt szavakat és fogalmakat veszi igénybe? Képesek vagyunk-e a ma emberének látszólag tisztán materiális igénye és kérdésfelvetése mélyén megérteni a kegyelem, az isteni szeretet, az Élő Krisztus utáni vágyat, és képesek vagyunk-e úgy válaszolni, hogy a válaszuk ezt a materiális igényt figyelembe véve – tiszteletben tartva – a mélyebb, spirituális tartalom – az Élő Krisztus – felé is utat nyisson?

Ami az alapvetésből következik

Először azt érdemes megvizsgálnunk, hogy mi található ma a MEE-ban „Péter oldalán”, tehát kik vagyunk mi, mivel rendelkezünk, mivel indulhatunk „Kornéliusz” felé. Vannak gyülekezeteink és lelkészeink, akik munkatársakkal együtt végzik a gyülekezetek gondozását, illetve az igehirdetés szolgálatát. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folyik a lelkészek, hittantanárok, kántorok képzése. Igyekszünk lépést tartani a kötelező iskolai hitoktatás kihívásaival, miközben gyülekezeteinkben is folyik hitoktatás és gyermek, illetve ifjúsági munka. Szép számmal vannak oktatási és diakóniai intézményeink. Külön felelősei vannak a misszió területének, missziós lelkészek tevékenykednek a Missziói Bizottság és a Missziói

Központ koordinálása alatt, valamint speciális missziói ágak is működnek. A gyülekezetekben végzett lelkeszi szolgálat mellett börtön, kórház, egyetemi és iskola lelkeszek is végzik szolgálatukat. Egyházunk vezetése 2014 nyarán életre hívta a Gyülekezeti és Missziói Osztályt, a gyülekezetközpontú és alternatív módszereket is alkalmazó, egyházunk tágabban

értelmezett missziós szolgálatának megvalósítása érdekében. Egyházunk „Láthatóan evangélikus” címmel stratégiát dolgozott ki annak érdekében, hogy világosak és közösen képviselhetőek legyenek küldetésünk prioritásai. Környezetére és önmagára folyamatosan reflektáló Evangélikus Egyházunk missziói koncepciójának ez jó kiindulópontja és kerete lehet, a missziói elképzeléseinket érdemes ezzel a stratégiával szinkronban megvalósítani, a benne szereplő prioritásokat misszióink irányelveiként értelmezni.

Természetesen az itt felsoroltakkal kapcsolatban sok hiányosság is említhető és minden területen jelen kell, hogy legyen szolgálatunk minőségjavításának igénye, ugyanakkor az önmagunk és egymás ostromozásán túl kellene lépniünk és Isten kegyelmére bízva magunkat elfogadni szolgálatunk alapjaként a Szentlélek működése mellett azt, akik és amilyenek vagyunk. Jelen pillanatban minden strukturális, anyagi, valamint lelki és szellemi feltétel adva van egyházunkban ahhoz, hogy elbizakodottság nélkül, a kellő alázattal, de az evangélium megélésének és hirdetésének örömeivel forduljunk a környezetünkben élők felé.

A bibliai alapvetésből következően a másik kulcsfontosságú kérdésfelvetés, hogy kik felé van küldetésünk? Lehet erre az egyszerű kérdésre egyszerű választ adni, hogy a missziói parancs univerzalizmusa értelmében kivétel nélkül minden ember felé, ugyanakkor a missziói parancs tág ölelésének nem mond ellent az a szintén bibliai iránymutatás, hogy a küldött küldetése mellett mindig megjelenik valamilyen formában az evangéliumot befogadók igénye, hívása. Ez nem csak Kornéliusz esetében van így, hanem pld. az etióp kincstárnok (Apcs.8,31!), a macedóniai misszió (Apcs.16,10!) esetében is, és így tovább. A biblia tehát nem csupán a küldetés tudatosítására, hanem a hívás meghallására és megértésére is figyelmeztet minket a sikeres missziót illetően. Kik azok ma, akiről nem csak mi gondoljuk, hogy szükségük van Jézus Krisztusra – ahogy természetesen minden embernek – hanem akik maguk is megfogalmazzák, vagy kifejezésre juttatják valamilyen módon azon igényüket, hogy „szálljunk fel a kocsijukra és ülünk melléjük”, vagy „házukba hívnak, hogy meghallgassák amit mondunk”, vagy kérik, hogy „menjünk át hozzájuk és segítsünk nekik”?

Nem csak a biblia megértése okán érdemes fókuszálni a missziói küldetésünket, hanem annak érdekében is, hogy küldetésünknek legyen „láthatóan evangélikus” karaktere, jellege, amely kirajzolja missziói módszerünket és megteremti annak eszköztárát.

A család, mint küldetésünk fókusza

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyülekezeti és Missziói Osztálya azzal a javaslattal fordul a Zsinat felé, hogy egyházunk Láthatóan evangélikus elnevezésű stratégiájában megfogalmazott prioritások érvényesítésének alkalmazásával a Zsinat a családot helyezze egyházunk missziói koncepciójának fókuszába.

Ennek okai a következők:

A Gyülekezeti és Missziói Osztály keretében nyolc hónap alatt, valamint az egyházi szolgálat különböző területein évek alatt megszerzett tapasztalataink alapján úgy látjuk, hogy egyértelműen a családok irányából érkezik egyházunk felé az előzőekben megfogalmazott hívás és igény. Korunk emberének leginkább meghatározó, még érvényben lévő felelősségvállalása, a családja iránt megnyilvánuló felelősségérzés. A családi jelleg, a családi szemlélet erősen érezhető gyülekezeteinkben, nem csak a templomba járó igehallgatók, gyülekezeti alkalmakon résztvevők vonatkozásában, de a családi szemlélet a meghatározó a kázusokat illetően is, legyen szó akár a keresztlőről, esküvőről, vagy temetésről. A családi jelleg azt jelenti, hogy láthatóan azok a gyülekezeti, illetve egyházi alkalmak prosperálnak, amelyeknek az egyén lelki szükségletén kívül a családi élete számára is van kínálata. (Családi istentisztelet, baba-mama kör, házaspár kör, gyülekezeti nap, kirándulás, tábor, hitoktatás, Szélrózsa, stb.) A kazuálék is elsősorban nem vallásos, hitbéli meggyőződésből, hanem a kazuálék családi életre gyakorolt pozitív, támogató, megerősítő hatása miatt igénylik messze többen, mint ahogy az a hitüket gyakorlók számából következne. Oktatási és diakóniai intézményeink vonatkozásában is megállapítható, hogy nem a hitre nevelés, illetve a hitgyakorlás lehetővé tétele az egyházi intézmények erőssége sokak szemében más intézményekkel szemben, hanem az a - reménység szerint jogosan feltételezett – elképzelés, hogy az egyházi intézményben tanuló gyermek, illetve gondozott hozzátartozó testi-lelki-szellemi szükségleteire nézve magasabb szintű ellátást és védeltséget élvez.

A mai egyházi szolgálatunkkal kapcsolatos leginkább frusztráló tapasztalatunk az, hogy nem kell – legalább is az általunk óhajtott mértékben - az embereknek az, amit kínálunk. Nem kell az igehirdetés, az evangélium, nem kell maga Jézus Krisztus. Kell viszont a családi életüket, a családi kapcsolatrendszerüket, családtagjaikat támogató, erősítő, védő kínálatunk. Ezt ha módjukban áll igénybe is veszik és elfogadják, hogy járulékosan az Ige, az evangélium is hirdettetik és beszélünk nekik Jézus Krisztusról. Szabad nekünk ebben meglátni a felkínált lehetőséget és meghallani a hívást. Illetve kötelezve is vagyunk arra, a missziói parancs küldése és a családok felől érkező hívás értelmében, hogy az evangéliumot ezzel az igénnyel, hívással kompatibilis módon, relevánsan képviseljük és szólaltassuk meg, és az evangélium megszólalása a különböző alkalmak keretében az alkalom jellegével koherens legyen. Ez is állandó velejárója kell, hogy legyen az önmagunkra és környezetünkre való egyidejű, folyamatos reflexiónak.

A család fókuszba helyezése mellett szól az az el nem hanyagolható körülmény is, hogy ez a terület a magyar társadalom helyzetének javítására irányuló állami, kormányzati koncepciókban is prioritást élvez, ahogy ezt a napokban az EMMI-től kapott, még Kopp Mária

által kidolgozott Lelki Egészség Stratégia 2015-2020. című tervezet is tartalmazza. Minden szempontból – a finanszírozást is beleértve – jó, ha stratégiaileg fontos célok egybeesnek az állami és az egyházi oldalon.

Egyházunknak saját családcentrikus jellegéért már nem kell megküzdenie, ez adottságunk, jellegzetességünk. Olyan érték tehát, amit már most felmutathatunk és a jövőben tudatosan alkalmazhatunk és kommunikálhatunk.

A család meghatározása – mindenki érintett!

Fontos leszögezni, hogy a család fókuszba helyezésével kivétel nélkül minden ember felé van utunk, szolgálatunk és üzenetünk. Amikor családról beszélünk, nem csupán a hagyományos családi közösségekre gondolunk. A család éppen azért kerül ma több területen is a figyelem középpontjába, mert a mai család nem tekinthető egyenes ági leszármazottak közösségének, hanem a válás, újra házasodás, egyedül maradás, stb. következtében beszélünk csonka, illetve egyszülős családokról, patchwork-családokról, stb., de még a magányosak, egyedül élők is így kerülnek valójában a figyelem középpontjába azáltal, hogy családi kapcsolatrendszer hiányában több segítséget és törődést igényelnek. A családra úgy tekintünk, mint az isteni gondviselés legalapvetőbb eszközére, amely egyben sebezhető és sérülékeny, élő, dinamikus emberi valóság, nem mentes a bűntől, ahogy emberi létezésünk egyik területe sem. Amikor egyházként a családra tekintünk – illetve az emberre, mint aki a család vonatkozásában érintett – akkor ezt azzal a szeretettel és felelőséggel tesszük, amely a meglévő családi kapcsolatrendszer preventív módon erősíti, támogatja, illetve az embert az éppen aktuális, sérült, illetve megváltozott családi körülményei között a legoptimálisabb állapot elérésében segíti.

Jövőkép

A Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezeteiben és intézményeiben az evangélium hirdetése és megélése által olyan közösségeket alkot, amelyek az egyént meglévő társas, illetve családi kapcsolataiban erősítik, a hiányzó vagy sérült kapcsolatait tekintetében azok elérésére, gyógyulására segítik, illetve azokat részben pótolják, kiegészítik. Mind a megőrző, gyógyító és pótló/helyettesítő hatása a közösségeinknek már ma is érvényesül, éppen ezért a jövőben erre tudatosan építhetünk, és ezekben erősödhetünk.

A Kornéliusz-terv

Egyházunk induló missziói koncepciójának elnevezése lehetne a „Kornéliusz-terv, vagy program. Az elnevezés utal a misszióról alkotott felfogásunk főbb elemeire:

- Küldetésünk betöltéséhez nekünk magunknak is változni, megújulni, megtérni kell, ahogy Péternek is fel kellett adnia korábbi elgondolásait és nyitottá kellett válnia új szempontok figyelembevételre.
- A Lélek munkáját mind magunkban, mind azokban fel és el kell tudnunk ismernünk, akik felé küldetésünk szól.

- Meg kell hallanunk a hívást, felismerni az igényt környezetünkben és ezt már nevesíthetjük is a családot illetően.
- Az egyént családi környezetében, emberi, társadalmi kapcsolatrendszerében, azokban támogatva és megerősítve szólíthatjuk meg az evangéliummal, ahogy az Kornéliusz esetében is történt. (Apcs.10,24.)
- Ha küldetésünkből elengedhetetlenül következik a bajba jutottak segítése, akkor a családközpontú szemlélet és a belőle származó érzékenység fontos „szenzor” lehet ahhoz, hogy rátaláljunk azokra, akik segítségre szorulnak.
- Minden területen újraértelmezhetjük szolgálatunkat a család fókuszba helyezéséből következően, vagyis ha nem csupán gyülekezeti tagokban, diákokban, ellátottakban, stb gondolkodunk, hanem közvetlen családi kapcsolatrendszerükben látjuk őket.
- A család előtérbe helyezésével felértékelődhet olyan szolgálattevők szerepe egyházunkban, akik eddig vagy egyházon kívül, vagy egyházon belül de nem kellő támogatottsággal végeztek feladatot a nevelési, életvezetési , házassági, családi tanácsadás, családgondozás és látogatás területén.
- Egyházunk társadalmi megítélése sokat javulhat az által, hogy jól reagálunk egy társadalmi szükségletre.
- Finanszírozáshoz szükséges kormányzati és pályázati források elérhetőbbek lehetnek, illetve az állammal való tárgyalásokon jobb pozíciót foglalhatunk el.

A kornéliusz terv megvalósítása a gyakorlatban

A Gyülekezeti és Missziói Osztály feladata lehetne a Zsinat megbízása alapján a Kornéliusz terv megvalósítása. Ennek lépései a következők lehetnek:

- Módszer és időterv a családi szemlélet fókuszba helyezésére a gyülekezetekben, intézményekben, a misszió és az egyházi szolgálataink különböző területein. A Kornéliusz terv és szemlélet ismertetése és bevezetése az egyházi köztudatba.
- Tartalmukban, kínálatukban, szervezési szempontok érvényesülésében családcentrikus alkalmak, programok, rendezvények szervezése, illetve ilyen alkalmak támogatása.

- Gyülekezeti munkatársak képzésébe beépíteni a Kornéliusz terv szemléletét, tehát olyan emberi viszonyulást, amely a másik embert minden élethelyzetben társas kapcsolatainak minősége, vagy azok hiánya által látja meghatározottnak.
- Segédanyagok, kiadványok, továbbképzések szervezése, amelyek a családcentrikus szemlélet megvalósulását teszik lehetővé.
- A mindennapok és az ünnepek mélyebb, tartalmasabb, lelkibb megélését lehetővé tevő kiadványok, gyakorlatok, ötletek kidolgozása családok részére. (Pld.: adventi kalendárium családoknak)
- Együttműködés egyházunk missziói szolgálatának többi szereplőjével - Missziói Bizottság, Missziói Központ, missziós lelkészek, stb. – annak érdekében, hogy pld. a

különböző evangelizációk a családok számára is vonzó alkalmak legyenek. (Jó példája ennek a tavalyi országos evangelizáció, amelynek keretében a GyMO munkatársai a gyermekek részére játszóházat, felügyeletet biztosítottak.)

- Az oktatási és diakóniai intézmények fenntartása mellett olyan közösségi terek kialakításának és működtetésének megfontolása, amelyek szabadidős családi programok megvalósítását teszik lehetővé. (Játszóház, játszótér, szabadidős park, családok háza, stb.) Kitalálni annak módját, hogy ezek keretében hogyan hozható közel a bibliai üzenet, az evangélikus jelleg a látogatókhoz.

- Együttműködés az Építési és Ingatlan Osztály munkatársaival. Családbarát terek kialakítása a gyülekezetekben. (családbarát helyiségek és kertek, igény szerint átrendezhető csoportszobák, családbarát berendezések: babaszőnyeg, pelenkázó, játéksarok, stb.)

- Együttműködés az Országos Iroda Oktatási Osztálya és a Diakóniai Osztály vezetőivel és munkatársaival annak érdekében, hogy a különböző intézmények nagyobb segítséget kaphassanak egyházunktól a családcentrikus szemlélet megvalósításában.

- Családi életre nevelés program - két oktatási intézményünkben már működik – fejlesztése, bővítése, a gyülekezetekhez való közelítése.

- Családokat érintő jó gyakorlatok gyűjtése és széles körben történő megismertetése gyülekezetekkel, intézményekkel.

- Együttműködés az Országos Iroda Pályázati és Fejlesztési Osztályának vezetőjével és munkatársaival annak érdekében, hogy a Kornéliusz tervben szereplő célkitűzések finanszírozása a lehető legoptimálisabban valósulhasson meg a különböző pályázati lehetőségek kihasználásával.

- Kornéliusz családi csoportok létrehozása településeken, illetve gyülekezetekben, akik csatlakoznak a Kornéliusz terv megvalósításához, programok lebonyolításához és az egész terv kiszélesítéséhez és továbbfejlesztéséhez. Kitalálni a Kornéliusz csoportok egymáshoz való kapcsolódásának, illetve kapcsolattartásának és együttműködésüknek módját. A munka elkezdődhet a GyMO által szervezett idei nyári családos táborban.

- A GyMO-hoz rendelve egy Kornéliusz Ház létrehozása, amelyben elkötelezett keresztyén szakemberek egyéni és csoportos tanácsadást tartanak szülőknek, házaspároknak, illetve életvezetési, párkapcsolati, gyermeknevelési és lelkigondozói segítséget nyújtanak, valamint gyülekezetekbe is ellátogatnak ilyen jellegű szolgálatot kínálva a helyi családok számára.

Stratégiailag fontos lépések összefoglalva:

Módszer és időterv

„Kornéliusz programok”

Önkéntes gyülekezeti munkatársak bevonása, felkészítése, képzése
Kiadványok, segédanyagok megjelentetése
Együttműködés más szereplőkkel (MB, NOI, DO, PFO, ÉO, stb.)
„Kornéliusz terek” (családbarát terek) kialakítása
Kornéliusz családi csoportok alakulása
Kornéliusz Ház működtetése szakemberek bevonásával

És a többi?

A család fókuszba állításával kapcsolatban felvethető, hogy nem jelenti-e a Kornéliusz-terv a misszió fogalmának és gyakorlatának túlzott leszűkítését? Hol marad például a fogyatékkal élők, a hajléktalanok, rászorulóknak, vagy a fiatalok felé irányuló szolgálatunk és felelősségünk? Nem véletlenül fogalmaztunk úgy a terv gyakorlati megvalósításáról szóló részben, hogy a családcentrikus szemlélet az embert elsősorban családi kapcsolatainak minősége, illetve azok meglétének vagy hiányának összefüggésében értelmezi. A hajléktalan ember például nem csupán otthontalan, hanem számára még ennél fájdalmasabb módon általában családtalan is és nélkülözi a minőségi emberi kapcsolatokat. A fogyatékkal élő ember legfontosabb kérdése sem az, hogy hol kapja meg a számára legmegfelelőbb ellátást, hanem hogy emberi kapcsolatait hogyan ápolhatja, illetve őrizheti meg. A MEVISZ táborok legnagyobb értéke példának okáért elsősorban nem az, hogy mozgássérült embereknek egy hét tartalmos programot és állapotuknak megfelelő ellátást biztosítanak, hanem az, hogy a velük táborozókkal érzelmileg telített testvéri – baráti kapcsolatokat alakítanak ki. A család középpontba állításával tehát nem leszűkítjük a misszió körét, hanem éppen ellenkezőleg: a minden ember felé irányuló küldetésünknek megfelelően az ember többrétegű szükségletrendszerének szíve-közepét célozzuk meg.

Talán a fiatalok körében is hatékonyabbak lehetünk, ha nem arra összpontosítunk, hogy egy mai fiatalnak az érdeklődését milyen módszerrel, milyen eszközökkel kelthetjük fel, hanem őket is családi konstellációban látjuk és a kamaszok problémáinak megoldásához, illetve a kamaszokkal kapcsolatos problémák kezeléséhez kínálunk segítséget a Kornéliusz-terv keretében.

A Kornéliusz-terv és a Láthatóan evangélikus stratégia

Mondhatjuk, hogy a Kornéliusz terv minden ízében illeszkedik a Láthatóan evangélikus stratégiához, annak gyakorlatba történő átültetéseként is felfogható. A stratégia

bevezetőjében olvasható kulcsfogalmak, és a bennük rejlő értékek – mint a testvériség, szolidaritás, önkéntesség, lelki ajándékok, összefogás, hatékonyság – a Kornéliusz terv és a mögötte meghúzódó missziói elv építőelemei is egyben.

A stratégiában megfogalmazott első számú prioritás az önkéntesség. A Kornéliusz terv több szempontból is épít az önkéntes szerepvállalásra. Egyrészt a gyülekezeti és egyéb munkatársak számára szeretné érthetővé és a gyakorlatban használhatóvá tenni a családszemléletű gondolkodást az emberről, másrészt pedig számít a terv megvalósításában közreműködő családok, családtagok szerepvállalására.

Második prioritás a személyesség. Nincs annál személyesebb, mint amikor az embert legalapvetőbb szükségletének – a kapcsolati szükségletének – síkján értelmezzük és szólítjuk meg az evangélium és a támogatás, megerősítés felkínált lehetőségével.

Harmadik prioritás a hálózatoság. A Kornéliusz terv a gyakorlatban úgy is értelmezhető, mint egyházi segítséggel önmagukat és egymást erősítő családok hálózata.

Negyedik prioritás a fenntarthatóság. Nincs erősebb tartóoszlopa a fenntartható értékeknek, mint a saját utódai jövőéért felelősséget hordozó család, gondoljunk csak a „kölcsonkapott Föld”, vagy az „Unokáink is látni fogják” típusú szlogenek használatára az értékmegőrzés különböző területein.

Ötödik prioritás a hivatásszerűség. A Kornéliusz terv fontos eleme, hogy a gyülekezetekben képzett önkéntesek, a Kornéliusz Házban pedig szakemberek bevonásával valósítsuk meg a családközpontú misszióját egyházunknak, ezzel bővítve a nem-lelkészi szerepvállalók körét és egyben csökkenteni a lelkészekre a mindenért egy személyben őket terhelő felelősség súlyát.

A Láthatóan evangélikus stratégia és a Kornéliusz-terv alapelvei ötvözve:

A család, mint az önkéntesség veteményeskertje. Innen hozzuk a mintát, itt kezdjük az önkéntes szerepvállalás tanulását és itt szerezzük az első - lelkesítő, vagy elkedvetlenítő - tapasztalatokat ezen a téren.

A család, mint a legszemélyesebb tér. Amelyben – elvileg – a legközelebb vagyunk egymáshoz, a legjobban ismerjük egymást, és amelyben a legtöbb örömet és fájdalmat okozzuk egymásnak.

A család, mint hálózat és családok hálózata. A családot megtartani segítő, illetve a családot széthullással fenyegető tényezők ért és ellen a családok igénylik az egymással való összefogást.

A család, mint az értékmegőrzés záloga. Leginkább azt tartjuk fontosnak, azt őrizzük meg már mi magunk is, amit gyermekeinknek és unokáinknak örökül szeretnénk hagyni.

A család, mint ami a legjobbat érdemli. Ha a családoknak – illetve az embernek – a családi élet kiteljesítésében akarunk segítséget nyújtani, akkor nem kell sem szégyenkeznünk, sem magyarázkodnunk, ha a legjobb minőségre törekszünk.

Örömeinkre szolgál, hogy a Kornéliusz-terv megálmodásával egy olyan missziói koncepció alapelveit tehetjük a Zsinat elé, ami meglátásunk szerint Isten kegyelmében bízva épít saját értékeinkre, szeretettel reflektál a környezetünkben élők részéről felénk irányuló „hívásra”, és harmonikusan illeszkedik egyházunk érvényben lévő stratégiájához és az abban található prioritásokhoz.

A MEE cigánymissziójának rövidtávú koncepciója a 2016-2017-es évekre és távlati lépések felvázolása

1. Jézus küldése – a cigányokhoz

Jézus a tanítványait minden néphez elküldte - így a cigányokhoz is.

Jézus a tanítványait nemcsak minden néphez küldte és ezen belül minden emberhez, hanem kiemelten a bűnösökhöz (ebbe a kategóriába soroltak), a kirekesztettekhez, a rászorultak széles csoportjához – a mai társadalmi viszonyok között szorosán értelmezve a cigányokra teljességgel és könnyedén vonatkoztathatjuk mentő-küldő attitűdjét. (Ld. pl. a sok igehely közül a názareti zsinagógában elmondott programbeszédét.) Beszédes a kora cigányaihoz, a samáriaiakhoz való viszonya is: szóba áll a samáriai asszonnyal, és elsőként neki tárja föl messiási voltát, az irgalmas samaritánus példázatában nem csupán példának állítja a „cigányt”, hanem azonosítja magát vele...)

Erről a jézusi alapról kiindulva megkérdőjelezhetetlen, sőt parancsszerű az egyház, ill. az egyházat jelentő Jézus-követők küldetése a cigányok felé.

2. Ugyanakkor a cigánykérdésnek össztársadalmi vetülete is van. Az utóbbi években egyre élesebben jelent meg a törésvonal a cigányok és a magyarok között (életszínvonal, életminőség, érvényesülés, munkalehetőség, lakhatás, oktatás, egészségi állapot stb.). Az irányíthatatlan folyamatoknak köszönhetően rengeteg egyéni tragédia és növekvő társadalmi feszültség jellemezte a cigány-magyar együttélést. A jövőkép – amennyiben nem változik meg a trend – kifejezetten borús. Az egyház felelőssége ezen a területen is megkerülhetetlen.

3. A MEE cigánymisszióval kapcsolatos kondíciói

A minket közvetlenül, praktikusán meghatározó utóbbi mintegy fél évszázad során a MEE-nak nem volt tudatos odafordulása a cigányok felé. Néhány gyülekezetben – leginkább kényszerből – a keresztlőkre, nagy ritkán konfirmációra, temetésre korlátozódott a találkozás. Mintegy másfél évtizeddel ezelőtt jelentkeztek az első jelek a küldetéstudatból fakadó odafordulásra, kb. egy évtizede halvány változás ugyan beállt, ám a gyakorlatban megmutatkozó átütő eredmények nem jelentkeztek, átfogó szemléletváltásra mind a mai napig nem került sor. Érdektelenség, közömbösség jellemzi gyülekezetünk zömét, félelmek, előítéletesség, leterheltség gátolják az indulást, „mások feladata” jelszóval nyugtatják lelkiismeretüket a problémát biztosan, a feladatot tán érzékelők – hisz tradicionálisan evangélikus cigányok nincsenek, a pénz pedig az államnál van... Mindössze öt gyülekezet van a MEE-ban, ahol deklaráltan végeznek cigánymissziót, és nyilvánvalóan több olyan gyülekezet, ahol a kazuálék alkalmával és a kötelező hittanoktatás jóvoltából van érintkezés lelkész/gyülekezet és a cigányok között.

5 éve van a MEE-nak főállású cigánymissziói referense, valamint dicséretes innováció, hogy az EHE-n 3 évvel ezelőtt kötelező tantárgyként elindult a Bevezetés a cigánymisszióba című tantárgy egy szemeszteren át tartó oktatása.

Jól látszik azonban mindebből, hogy még mindig a kezdeteknél toporgunk, miközben a feladat egyre sürgetőbb – egyben az is, hogy nagy volumenű tervek elkészítésének rövidtávra nézve nincs létjogosultságuk...

4. Elérendő cél

Mivel az egyház az életét legtermészetesebb és leghatékonyabb módon még mindig a gyülekezetekben éli/élné, ezért a gyülekezeteknél kell elérni, hogy nyissanak a cigányság felé, induljanak misszionálásukra. Nagy erőt jelentene, és sokirányú áldással járna mind az egyes gyülekezetek, mind a MEE egésze számára, ha a gyülekezetek alkalmasakká válnának a cigányok befogadására, ill. akár cigány gyülekezeteket alapítsanak (az ország bármely – tőlük földrajzilag akár távolabb eső vidékein). A cigányok Krisztushoz vezetése egyedül a keresztyényeken – jelesül, esetünkben – az evangélikus keresztyényeken áll. A krisztus tanítványává létele, a megtérés és újjászületés hozhatja meg egyedül azt a radikális változást, amire az embernek – esetünkben a cigányoknak – szüksége van, hogy helyreálljon a kapcsolata Istennel, környezetével, és hogy Isten által eltervezett, emberhez méltó életet élhessen.

A gyülekezet élete, szolgálatának irányai elsősorban a lelkésztől (kisebb mértékben a felügyelőtől/presbitériumtól) függ. Az esetek döntő többségében a pásztor ismeri az általa eltervezett célt és ismeri a nyája számára az odavezető utat. Tehát, ha a lelkész szeretné, hogy a gyülekezete cigánymissziót végezzen, azt előbb-utóbb el is éri.

5. Teendők – cselekvési terv

Mivel szinte kizárólag a lelkészen áll vagy bukik minden, első szinten a lelkészi kart kell elérni. Erre legalkalmasabb módnak az LMK-k bizonyulnak. Egy, max. másfél év alatt a cigánymissziós referens végigjárhatja az LMK-kat (azzal a szemlélettel, hogy senki nem kötelezhető cigánymisszióra, de mindenki inspirálható...).

Az LMK-találkozás után belátható időtávlaton belül a cigánymissziós referens (szolgáló cigány/nem cigány csoporttal), visszamegy az adott egyházmegyébe egy központi missziós alkalomra, ahova az érdeklődő lelkészek elhozzák az érdeklődő, szolgálatra kész gyülekezeti tagokat.

Ezek az alkalmak nem a cigányok misszionálását célozzák, mert egyértelmű, hogy első lépésként gyülekezeteinket kell misszionálni – indulásra ösztökélni...

Az öt, cigánymisszióval deklaráltan foglalkozó gyülekezet – mivel öt egyházmegyében helyezkedik el (Békés /Kelet-Nyugat/, Borsod, Nógrád, Szabolcs, Tolna-Baranya) – alkalmasnak mutatkozik, hogy mintegy cigánymissziós központként működjön, és így nemcsak a saját településén, hanem a környezetében is cigánymissziós tevékenységet folytasson. (Budapest kikerülhetetlen terep a cigánymisszió vonatkozásában.)

Ahol cigánymisszió indul, és a cigányok megjelennek az adott gyülekezetekben várható, hogy igény mutatkozik munkahelyteremtő programok beindítására is.

Fontos terület az oktatás. Iskoláink jelentős részében jelen van és gondot okoz a cigánysággal szembeni intolerancia. Ugyanakkor elkerülhetetlen, hogy előbb-utóbb nagy számban ne jelenjenek meg cigány fiatalok oktatási intézményeinkben. Már most el kell kezdeni az áthangolást a kikerülhetetlen változás elfogadására és felkészíteni intézményvezetőket, iskolalelkészeket, valamint természetesen a diákokat (és valamilyen szinten szüleiket) a változásra. Megoldást jelenthet olyan konferencia, konferenciák tartása, amin az iskolák vezetői, iskolalelkészek és a tanári karból néhány, a témára fogékony pedagógus vesz részt.

Különleges színfoltja a MEE cigányokkal való találkozásának a Nyíregyházán működő Evangélikus Roma Szakkollégium, amelytől a társadalom egészségesen gondolkodó, hazáját

szerető, a cigány-magyar együttélést elősegíteni tudó értelmiségi fiatalokat, az egyház pedig keresztény fiatalokat vár.

Folytatódnak az évtizede tartó Közös asztal cigánytábor és az ettől az évtől Országos cigánymisszió napból Országos imanap a cigányokért és a MEE cigánymissziójáért címet viselő programmá avanszált alkalmak.

Jó lenne megvalósítani, hogy az év minimum egy adott vasárnapján, minden evangélikus gyülekezetben külön is imádkoznának a cigányokért és a MEE cigánymissziójáért.

Folytatódik az öt protestáns egyház (baptista, evangélikus, metodista, pünkösdi, református) összefogásából született, a széles olvasórétegnek szánt Tükör című újság és Cigánymissziói Módszertani Füzetek című szakmai sorozat kiadása.

2016. februárjában mintegy 5-700 fő számára tervezünk egy lelki napot a Deák téri evangélikus templomba az öt felekezet rendezésében. Erre az alkalomra elsősorban cigány testvéreket várunk a cigányok és magyarok közti szolgáltra buzdítás céljával.

Az evangélikus médiában tovább kell folytatni a cigánymisszióval kapcsolatos híradásokat – amennyiben lehet, a híradások számát növelni.

Minden bizonnyal növelné a MEE cigánymissziójának hatékonyságát, ha min. egy félállású – lehetőleg cigány – munkatárs segítené a cigánymissziói referens szolgálatát.

Üdvös lenne, ha a MEE vezetői minél többször és egyértelműben buzdítanák a lelkészeiket, a gyülekezeteket a cigánymisszió végzésére.

Szükséges lenne az egyházban mind a lelki, mind az adminisztrációs területen a cigánymisszió/cigányság figyelembevétele a döntéshozatalban.

Amennyiben a fenti tervek megfelelő támogatást kapnak és megfelelő fogadtatásban lesz részük, mindentől esetleg remélhető, hogy néhány év múlva ezen koncepció folytatásaként olyan programok válnak tervezhetővé, amelyek még tovább bővíthetik a MEE cigánymisszióját (pl. laikusoknak szóló cigánymissziós képzés, cigányoknak szóló bentlakásos népfőiskolai oktatás stb.).

6. Anyagi szükséglet a két évre

Cigánymissziói referens fizetése 2x2 500 000

Cigánymissziói referens munkatársának fizetése 2x2 500 000

Missziós utak (LMK, cig. missziói napok) 2x500 000

Öt missziói centrum működésének támogatása 2x1 500 000

Munkahelyteremtő programok támogatása ?

Konferencia az oktatási intézmények vezetőinek,
iskolalelkészeknek, pedagógusoknak 2x100 000

Közös asztal tábor, Országos imanap 2x800 000

Tükör. Módszertani Füzetek 2x200 000

2016. februárjában szolgálatra buzdító nap 300 000

14 300 000 ft – a munkahelyteremtő programok segítése nélkül

Összeállította:

Bakay Péter

cigánymissziói referens

Evangélizáció 2016-2017

Regionális evangélizációk 2016 őszén-telén

Cél: a 17 egyházmegyében egy-egy min. három napos evangélizáció 2016 őszén.

Hely: központi, az egyházmegye gyülekezetei számára jól megközelíthető helyen.

Tematika: a Missziói és Evangélizációs Bizottság dolgozza ki.

Szervezők: az egyházmegyei elnökségek mellett a kerületi és egyházmegyei missziói lelkészek és a missziói munkacsoportok. Igény szerint a munkatársak körét bővíteni kell.

Az egyes esték vázlatos felépítése: közös éneklés (korál, dicsőítő, ifi) zenekari kísérettel (fúvós, gitáros, zongora); középpontban az igehirdetés szolgálata; interjúk érdekes emberekkel; profi előadók; rövid bizonyágtételek; filmbetétek, flashek, diák; gyülekezeti közösségek szolgálata, énekkarok, ifi és gyerek csoportok, bábosok, etc. Az esték végeztével tea és sütemény.

Személyi szükséglet:

- igehirdető – a MB által összeállított listáról lehet választani;
- a zenei kíséretet helyben kell megoldani;
- a meghívható előadókat ugyancsak a MB által összeállított listáról lehet kiválasztani;
- szükséges egy moderátor, aki összeköti az egyes részeket;
- gyülekezeti segítők, akik fogadják az érkezőket parkolóban, bejáratnál, segítenek a teázásnál. stb.;
- szükség szerint díszítők, virágosok;
- technikusok (hang- és videotechnika)

Anyagi szükséglet:

- helyszínenként 250e Ft, az 17 x 250 000 = 4 250 000 Ft.
- tiszteletdíjakra, útiköltségre, plakátokra és szórólapokra, stb.
- legyen minden helyszínen önrész is, saját források bevonása

Országos evangélizáció 2017 októberében

Egy nagy budapesti helyszínen (pl. Tüske csarnok, SYMA csarnok), min. három nap, televíziós/műholdas közvetítéssel.

Szervezők: MEE országos elnöksége, Missziói Bizottság, GYÜMI.

Felépítése: ugyanaz, mint az egyházmegyei evangélizációké.

Költségek: állami támogatás (Reformációi Emlékbizottság) szükséges, saját forrásból (MEE) történő kiegészítéssel.

A férfimisszió szerepe a gyülekezet építésben

Külföldi tapasztalatok és hazai lehetőségek

Külföldi statisztikák szerint az utóbbi években némileg csökkent az egyházakban aktív szerepet vállaló nők száma. A férfiaknál nem figyeltek meg hasonló csökkenést. Ez részben annak tulajdonítható, hogy már korábban lezajlott ez a folyamat, ill. a jól szervezett férfimissziós egyesületi rendszer összefogja a megmaradtakat, sőt gyarapítja számukat. Ezek az egyesületek abban különböznek világi társaiktól, hogy teológiai válaszokat akarnak adni a férfiakat érdeklő kérdésekre.

A hagyományos férfi munkakörök átalakulóban vannak. Egyik oldalon van a menedzser, akinek minden eszközzel növelnie kell a vállalat eredményét, akár úgy is, hogy elbocsátások árán csökkenti a költségeket, a másik oldalon pedig ott van a vaskohászból átképzett szociális munkás, akinek a gondjaira bízottak ügyes-bajos dolgaival kell törődnie. A hivatali és az egyre szaporodó szolgáltatóipari munkakörök olyan empátiát követelnek meg, ami a férfiak nagy részének új és nehezen elsajátítható. Tehát olyan szerepváltás alakult ki, amelyekben a férfiaknak segítségre van szükségük, mert ez különben devianciába, alkohol vagy kábítószer fogyasztásába

depresszióba, vagy éppen erőszakba torkollhat.

A jelszó így hangzik: Legyünk keresztyének az élet minden területén, a munkában és a magánéletben is! A férfimisszió célja, hogy kiderüljön, keresztyéni módon is eredményesen el lehet járni az élet nagy kérdéseiben. Az apostoli korból számos beszámoló bizonyítja, hogy először a férfi tért meg, majd vele együtt keresztelkedett meg háza népe is. Amikor a misszionáriusok egy bennszülött néphez elmentek, akkor nem az asszonyokat és a gyermekeket keresték meg először, hanem törzsfőnököt ill. a véneket. A felvilágosodás és a liberalizmus kezdte elterjeszteni azt a nézetet, hogy a hit a nőknek és a gyermekeknek való.

A zsidó és az iszlám vallásban azt látjuk, hogy a hit gyakorlása elsősorban a férfiak dolga. A családfő felel azért, hogy a rábízottak gyakorolják és megtartsák hitüket.

Olyan ez, mintha egy kovács félretenné a pörölyét és egy kis kalapáccsal próbálná meg az izzó vasat egyengetni. Talán sikerülhet neki, de nem úgy és nem annyi idő alatt, mint a megfelelő szerszámmal. Hatalmas veszteség, ha nem sikerül a férfiakat kellő mértékben integrálni az egyházba. Ez nem csorbítja a nők szerepvállalását, sőt bátorítja őket, mert látják, nincsenek egyedül. A felső-ausztriai Gosau templomában láttam egy hatalmas emléktáblát amely egy hitvalló asszony bátor kiállására emlékeztet, aki a Türelmi Rendelet kiadása után a császári biztosok kérdésére elsőként vallotta magát evangélikusnak. Nem volt ez veszélytelen, hiszen még mindenki jól emlékezett arra, amikor a szomszédos Salzburg tartományból a hercegérsek az összes evangélikust kiűzte. Ahogyan Jézus Krisztus vezette és nevelte tanítványait, úgy kell nekünk is a mai férfiakat megkeresnünk, erősítve őket hivatásuk gyakorlása közben, vagy éppen a magánéletben.

Úgy, amiként Jézus Krisztus a főpapi imádságban mondta: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól” A férfiak megszólításának az a lényege, hogy egyszerre kell életszerűnek és ugyanakkor biblikusnak lenni, mert csak ez hiteles a szemükben. A lehetőség adott, hogy minél több férfikör jöjjön létre egyházunkban, ahol a hasonló érdeklődésen és beállítottságon túl az Ige álljon a középpontban, hogy annak

világossága, mint a fáklya fénye vetődjék utunkra. Külső és belső sötétség, vélt, vagy valóságos ellenérdekek és számtalan kísértés közepette kell a mai férfiaknak hitüket megélniük.

A gyülekezeti férfikörben folyó munkán túl nagy segítséget jelentenek ebben a minden évben sorra kerülő férfikonferenciák ill. a regionális férfinapok is, ahol fel lehet tölteni, tapasztalatokat lehet cserélni.

Ez a munka ill. az elvállalt feladat egyrészt függ a gyülekezet körülményeitől, ahol pl. van iskola, vagy szeretetintézmény ott aktívan részt vehetnek annak a patronálásában, másrészt visszahat a gyülekezetre és erősíti azt, újabb tagokat vonz be.

A férfikörök derékhada az idősebb középkorúakból tevődik össze, akik viszont nagyon aktívak és egyszerre tudják felkarolni idősebb társaikat és példát mutatni a fiatalabbaknak, akik közül számosan apa nélkül nőttek fel, vagy éppen rossz példát láttak otthon.

Egyházunkban már több mint harminc férfikör működik, amelyeknek, a fele az elmúlt tíz évben alakult.

Koháry Ferenc
férfi referens

Cselekvési terv az evangélikus oktatási intézményeink missziói stratégiájához

1. Helyzetfelmérés:

Napjainkban közel 17000 diák jár evangélikus iskolába, óvodába. Az oktatási szakembereink szerint ebből átlagosan 35 – 40 % -a tartozik az evangélikus felekezethez - ez kb. **6 – 7.000 fiatal jelent.**

Az elmúlt húsz évben már több, mint 13.000 diákot érettségizett evangélikus gimnáziumban vagyis évente kb. 1.100 – 1.200 diák távozik tőlünk bizonyítvánnyal.

Sokan vannak azok, akik egy evangélikus oktatási intézményben nevelő, tanító, vagy pedagógus munkát végeznek: Ez jelenleg kb. 1600 fő, akiknek a 20% -a evangélikus.

Ebből következik:

1. Egyházunk a méretéhez képest hatalmas oktatási rendszerrel rendelkezik, ahol lehetőségünk van fiatalok napi szintű megszólítására.
2. Oktatási intézményeinkben nagyon sok pedagógus, óvodapedagógus, dajka, adminisztratív munkatárs és különféle szakmunkás dolgozik. Lehetőségünk van feléjük is hirdetni az evangéliumot.
3. Az evangélikus oktatási intézményekben tanuló, tanító vagy dolgozó embereken keresztül családokat – szülők, testvérek, házasársak, nagyszülők stb. - érhetünk el.
4. Az intézményeink be vannak ágyazódva evangélikus gyülekezetek közelébe, s így lehetőség van arra, hogy egymás missziói szolgálatát erősítsék.

2. Alapkérdések tisztázása:

Látjuk, hogy van lehetőségünk szolgálni, de mielőtt ennek újult erővel nekivágnánk első feladat a múlt és a jelen értékelése.

Az elmúlt huszonöt év tele volt sikerekkel és kudarccokkal. Ezernyi tapasztalat van szerte az országban egykori és jelenlegi iskolalelkészek, igazgatók, pedagógusok, oktatási szakemberek fejében, szívében.

Egy missziói stratégia beindításához elengedhetetlen ezeket átbeszélni. Komolyan össze kell foglalni, ami mögöttünk van és eltervezni, amit meg szeretnénk valósítani.

Végre tisztázni kell néhány – oktatási intézményt és missziót érintő - **alapkérdést**, amelyekben a mai napig nincs egységes álláspont egyházunkban.

- Missziói terület -e egy iskola?
- Miért értünk el eddig az evangéliummal ilyen kevés fiatalt és pedagógust?
- Lehet – e keresztény közösséget kialakítani egy oktatási intézményben? Egyáltalán miért minket választanak a diákok? Arra a többletre van szükségük, amit hitünkől fakadóan adni szeretnénk vagy ez nagyon kevesek döntését befolyásolja?
- Van -e átgondolt koncepciónk a kollégisták között végzendő misszióra?
- Helyi gyülekezetek és az iskola kapcsolata. Elég „*fiatalosak*” és befogadóak voltak az iskolák közelében élő gyülekezetek? Szerveztek programokat külön a diákoknak, vagy csak a hagyományos gyülekezeti alkalmakra várták őket? Van -e a gyülekezetben olyan IFI ahová beépülhet egy fiatal?
- Tudnak -e szolgálni az iskolákban azok a pedagógusok, akik számára fontos az örömhír továbbadása is?
- Helyi lelkipásztorok és az iskolalelkészek kapcsolata, közös szolgálata.
- Iskolalelkészek kiküldése, feladata, hatáskörük az iskolában és a hétköznapi gyakorlatában? Milyen forrásból tudják a lelkészek az iskolán belül a legkisebb költségvetésű programot megszervezni, vendégszolgálat, keresztény zenekart meghívni?
- Tudunk -e olyan pozitív képet sugározni magunkról, amelyben meglátszik, hogy mit jelent az igazi szabadság, mit jelent a XXI. században keresztény fiatalként élni?

Összességében meggyőződésem, hogy óriási tartalékaink vannak óvodáinkban, iskoláinkban! Egy átgondolt koncepcióval sokkal többeket meg lehetne szólítani az oktatási intézményeink falai között.

3. Gyakorlati feladatok a következő években - Cselekvési terv:

1. A múlt - az eddigi tapasztalatok összegzése. Ezt sok területen meg kell tenni, de ebben az esetben a missziói és az oktatási intézmény tekintetében lenne a legfontosabb. Nem pusztán azt kell vizsgálni, hogy hány diák jelentkezett az iskolába, s onnét hányan kerültek be egy felsőoktatási intézménybe, hanem azt is, hogy hányan lettek az egyházi iskolában átélt hittanórák, áhítatok stb. hatására egy adott gyülekezet tagjai. Milyen programok, szolgálatok, ötletek segítettek ebben, s melyek távolították el a diákokat az egyháztól, a gyülekezetektől?

2. A jelen – stratégia felállítása: 2016. július végéig fontos feladat lenne egy olyan **összefoglaló** elkészítése, amely őszintén beszélünk az oktatási intézményekben átélt sikerekről és kudarokról az ott folyó missziói szolgálatok tekintetében. Ennek része lehetne egy adatbázis is, amelyből meg lehetne hívni vendégeket. (pl. keresztény rabok, sikeres keresztény üzletemberek, csendesnapon szolgáló zenekarok, énekkarok, szindarabok stb.)

Mindenképpen fontos lenne olyan **központi forrás kialakítása**, amelyből ezekre a programokra pályázni lehet, hogy ne egy adott iskola költségvetésétől függjön egy program megvalósítása.

3. Folyamatos önreflexió, helyzetértékelés: Egy ilyen átgondolt tematikával kell nekivágni a 2016. évnek, amely alatt fokozottan figyelni kell a tapasztalatokat. Negyedévente találkozót kell szervezni az iskolalelkészeknek, intézmény közelében élő lelkipásztoroknak, s azoknak a pedagógusoknak, akiket a lelkészek bevonnak ezekbe a szolgálatokba.

4. Iskolalelkészek erősítése, támogatása: Az iskolalelkészek feladatát és szerepét egy oktatási intézményen belül a törvény pontosan szabályozza. Az iskolalelkész feladata ezeket a kötelességeit a lehető legnagyobb lelkesedéssel, modern ötletekkel megvalósítani.

Hangsúlyozni kell, hogy az iskolalelkész **lelkipásztor**, akire az evangélium továbbadása, a misszió végzése van bízva! Minden egyéb feladatát ez alá kell alárendelnie.

Fontos, hogy az iskolalelkész a mai fiatalok nyelvét beszélő, gondolataikat megértő, világukat ismerő, hiteles ember legyen. Ha megtalálja a hangot a rábízott fiatalokkal, nagyon komoly eszköze lehet az Úristennek egy nehéz iskolai környezetben!

Szintén fontos, hogy az iskolalelkész minél jobban ismerje a környező világot, amely egy hullámzó tengerhez hasonlít. A hullámok az állandóan változó világot, az új technikai eszközöket, a gyermekek és fiatalok kevesebb türelmét, fogyó kitartását és közben egyre nagyobb kreativitását és technikai zsenialitását jelképezik.

Fontos cél lenne a 2016. évi tanévnek úgy nekivágni, hogy az iskola honlapján minden iskolalelkésznek saját elérhetősége, blogja és igényes facebook oldala legyen.

Elengedhetetlen része egy iskolalelkész felkészítésének, hogy már a Hittudományi Egyetemen külön képzést kapjanak azok, akik a tervek szerint ilyen területen szeretnének szolgálni. Komoly előrelépés a Valláspedagógia Tanszék elindulása, ehhez kapcsolódóan kellene azzal is foglalkozni, hogy miként lehet - a mai fiatalokat megszólító módon – missziói szolgálatot végezni egy iskolában, óvodában.

5. Gyülekezetek és iskolák missziói szolgálatának összehangolása: Sajnos kevés olyan gyülekezetünk van, ahol egy mai általános iskolás vagy középiskolás otthon érezné magát.

A templom világa sokszor egészen más, mint egy mai tizenéves világa. Próbáljuk meg elképzelni istentiszteleteinket, alkalmainkat egy egyháztól távol élő, modern fiatal szemével. Ami nekünk megszokott, értéket hordozó az számára idegen és érthetetlen.

Nagyon nehéz ma a gyülekezeti lelkészeknek megtalálni a középutat a jelenlegi gyülekezet és a „jövőbeli” gyülekezet igényei között!! Sokszor a kettő „*üti egymást*” - ha túl modern, elmegy a régi tag, ha régi – nem jön az új.

Vallom, hogy ennek a helyes aránynak a megtalálása a kulcs ahhoz, hogy az egyházi iskolába járó diákok otthonra találjanak a gyülekezeteinkben.

Ehhez elengedhetetlen, hogy a gyülekezeti lelkész, ne csak ritkán látott vendég legyen az iskolában, hanem olyan ember, aki megszólítható, s akit szívesen megkeresnek az iskola falain kívül is.

Nem lehet külön kezelni a gyülekezet és iskola világát. Az egyik „sikere” hatással van a másikra is, de az egyik merevsége vagy szeretetlensége is kihat a közös célokra.

Közös misszió – egymás mellett élve.

Ezeket az alkalmakat céltudatosan meg is kell szervezni, s tenni is kell azért, hogy a két lelképásztor együtt tudjon szolgálni.

Ötletek:

1. *Pótnagymama és pótnagypapa választás* a gyülekezetből. Nagyszülő nélküli diákok és egyedülálló gyülekezeti tagok találkozási lehetősége, odafigyeléssel, kíséréssel.

2. A kapcsolatot erősítheti egy másik megvalósított modell is: A vasárnapi istentiszteletre érkező gyülekezeti tagok egy kosárba helyeznek el *ételadományokat*, amelyből a következő héten az iskolába éhesen érkező gyerekek kapnak reggelit. (Ezt tovább lehet vinni úgy is, hogy egy gyülekezeti tag, presbiter segít a reggeli készítésében, megjelenik az iskolában.)

3. „*Ajándékozz egy hittankönyvet!*” - akció. A tanév elején egy gyülekezeti tag veszi meg egy diák hittankönyvét, személyesen átadja, s rendszeresen érdeklődik a gyermek iránt, hívja az alkalmakra és elmegy az ő alkalmaira.

Egy – egy egyházi intézmény fiataljai új lendületet tudnak adni a közelébe levő evangélikus gyülekezetek életében – függetlenül attól, hogy hivatalosan az adott gyülekezet a fenntartó vagy az országos egyház.

Fordítva is igaz: A gyülekezetek is sok áldást tudnak vinni egy oktatási intézmény falai közé. Összességében lelkileg és infrastrukturálisan is tudnak támaszkodni egymásra. **A régi képnél maradvá:** Egy hajóban evezünk! Együtt jutunk át a túlsó partra vagy együtt fogunk elsüllyedni.

6. Megtalálni a már keresztény közösséghez tartozó pedagógusokat és diákokat.

Hosszútávú feladat – s nem csak az oktatás minősége területén – hiteles pedagógusok megkeresése a jelenlegi tantestületben és ilyen óvónők, pedagógusok alkalmazása a jövőbeni.

Az érdeklődő (!) pedagógusok számára teológiai, bibliaiskolai, továbbképzés, baráti, testvéri beszélgetés.

7. A missziói eszköze lehet a Kormány által előírt ötven óra közösségi szolgálat teljesítése is.

Nagy lehetőség, hogy a diákoknak 50 órát kell teljesíteniük a közösségi szolgálat keretében. Mivel nagyon kevés hely van, ahová el lehet menni ilyen feladatokat teljesíteni, örömmel várnak az iskolák új fogadó helyeket.

2016. nyaráig minél több evangélikus gyülekezetnek kell szerződést kötnie - akár állami (!) - iskolákkal is. A diákok nem csak a templomkert szépítésben és a templom takarításban tudnak

segíteni, hanem a gyermekcsoportok munkáiban, időslátogatásban, s ezernyi olyan területen, ahol az evangélium is megéri őket.

A diák belép a templom környezetébe, találkozik a lelkésszel, egy ott feladatokat kiosztó presbiterre, s azzal a hölgyel, aki szendviccsel és sütivel kínálja őket. Egy kis szervezés, figyelmesség és kialakul egy kapcsolat a fiatal és a gyülekezet között. (Sok pozitív példa van arra, hogy milyen sokat jelentettek fiataloknak az ilyen jellegű szolgálatok. Nem keresztény háttérből érkező diákoknak is!)

8. Új lelkiesség kialakítása:

A jól működő egyházi iskola feladata a kísérés a hit útján, s nem az erőszakos vezetés vagy gyermekek kergetése az Isten felé – ez kell, hogy jelentse **a missziói mottóját is**. A cél az érdeklődés, a nyitottság felkeltése. Valahogy úgy, ahogy Antoine de Saint-Exupéry írja: „*Ha hajót akarsz építeni, ne hívj össze embereket, hogy tervezzenek, szervezzék meg a munkát, hozzanak szerszámokat, vágjanak fát, hanem keltsd fel bennük a vágyat a nagy, végtelen tenger iránt.*” A lélekformálás a cél, és nem az általunk elképzelt sablon ráhúzása a fiatalokra, ezért fontos *kitenni* őket lélekformáló hatásoknak.

Meggyőződésem, hogy soha nem látott összefogásra van szükség az evangélikus egyházon belül, s ez nem csak az oktatásügyre vonatkozik. Egy olyan vízváltóhoz érkezünk, ahol vagy gyorsan – de felelősen – elkezdjük átalakítani az egyház életét vagy megállíthatatlanul folytatódni fog a most látható negatív tendencia.

Melléklet – a legfrissebb adatok:

Létszámok:

óvodások:		2208
óvodapedagógusok:		201
általános	iskolások:	5478
pedagógusok:		480
gimnázium:		6892
pedagógusok:		590
szakközépiskola:		854
pedagógusok:		73
szakképző:		117

pedagógusok:				10
kollégisták:				1213
pedagógusok:				58
alapfokú	művészetoktatási		int.:	750
pedagógusok:				13

Intézmények:

42 köznevelési intézmény + 1 szakmai szolgáltató

ebből

önálló tagintézmény	óvoda:	14	óvoda:	15
			(telephelyekkel együtt)	

önálló általános iskola: 9 (ebből 5 óvodával is rendelkezik, 2-ben működik alapfokú műv. okt.)			
tagintézmény	általános	iskola:	6

gimnázium:		15
szakközépiskola:		5
szakiskola:		1
önálló kollégium:		2
nem önálló kollégium: 5		

Deák László

Lelkészek, lelkészházaspárok lelkipozítása

Ez nem megy máról holnapra, de kezdünk el végre közösen gondolkodni, - ezt indokolják, sőt sürgetik az egyre sokasodó válságjelek.

Létre kell hozni Piliscsabán (ha nincs más alkalmas hely), a Béthel Belmissziói Otthonban, annak egyik épületében egy olyan intézményt, amely állandó és folyamatos lehetőséget nyújt elsősorban lelkészeknek és lelkészházaspároknak a visszavonulásra, elcsendesedésre.

Emellett legyen az intézmény nyitott egyháztagok, érdeklődők felé is.

Az EHE segítségével ki kell dolgozni az intézmény tartalmi – szakmai munkáját. Annak érdekében, hogy az intézmény korszerű pasztorálpszichológiai, lelkipozítói, lelkivezetői ismeretekkel és tapasztalatokkal fogadja a betérőket. Az intézmény a hagyományos lelkipozítói munka mellett fordítson kiemelten figyelmet a krízishelyzetben lévők és a lelkesi identitás válságban lévők pasztorálására.

Legyen lehetőség az intézményben személyes lelkipozításra.

Szervezzék az intézmény emellett lelkipozítási csoportokat, csendesheteket.

Meg kell keresni az erre alkalmas és hiteles munkatársakat.

Lupták György

Felvidéki Magyar Evangélikus Misszió

Alapvetés

Az anyag előkészítésekor törekedtünk a tárgyilagosságra. Hangvétele olyan, mely a törvények és javaslatok formáját idézi. Az itt-ott megjelenő személyes hangvétel annak köszönhető, hogy a szerzők, javaslattevők maguk is benne állnak ebben a missziói szolgálatban és érzik egyfelől az Egyház Ura szeretetének kényszerítő erejét, hogy az Örömhírt vigye és adja tovább az, aki ennek meghallásakor újjászületett és ebben naponta él. Másfelől megtapasztaltuk a felvidéki magyarság és magyar evangélikusság elvesztett állapotát, de szomjúságát is az ige iránt. Átéltük, átéljük az eddig résztvevő gyülekezetek fölélénkülését felelősségvállalásuk révén. A bizonyágtételre való buzdítás elmélyíti a híveket az igeismeretben, aktívvá teszi imaéletüket és szembesíti a testvéreket saját hitük tévútjaival, gyógyítja emberi kapcsolataikat és rávezet a szeretet cselekedeteire. Mindeközben elmélyíti a kapcsolatot Jézussal magával. A misszió létszükséglet. Ahogy az volt a kezdetektől fogva, most is az a viszonylagos jólétben élő magyarországi gyülekezetek számára is.

Felkérésnek teszünk eleget: a Missziói Bizottság a missziói ágak közé a hat éve szervezeten folyó Felvidéki Misszió szolgálatát is beemelte és szükségét látta, hogy, mint az egyház missziós szolgálatának egyik részterülete az egész szolgálat egyik eleme legyen, mely a saját tervezetét is elkészíti.

A Felvidéki Magyar Evangélikus Misszió vázlatos története

Ahogy sok mindenről elmondható, úgy a Felvidéki Magyar Evangélikus Misszióval (FMEM) kapcsolatba is igaz, hogy a Szlovákiában, korábban Csehszlovákiában élő magyar evangélikusok felé, a MEE-ből irányuló szolgálat nem velük indult. Isten tudja csak összesíteni azokat az alkalmakat, istentiszteleteket, tábort, szolgálókat, akik átjárva a Felvidékre hűségesen vitték az evangéliumot a kitelepítések és a szekularizáció miatt megfogyatkozott és megrendült ottani magyar evangélikusoknak. Jelentős volt a határ menti gyülekezetek, lelkészek határon átnyúló szolgálata is.

A FMEM a Budaörsi és Sajógömöri Evangélikus Gyülekezetek testvérgyülekezeti kapcsolatából, az abban már évek óta folyó szolgálatokból (havi rendszerességgel induló gyermekmunkások, ifivezetők és felnőttbibliaórát tartó presbiterek) indult 2008 augusztusában, a két gyülekezet közös táborában a felvidéki Krokaván, hivatalos formában pedig két évvel később a szintén közös szervezésben történő salgóbányai táborban. Felkérésre ekkor lett a FMEM vezetője Lóczy Tibor, a Sajógömöri gyülekezet tagja, később presbitere, alaptökéje pedig az az 500 forint lett, amit egy gömöri cigány srác tett le az asztalra, hogy nem vesz magának többet üdítőt a héten, hanem a pénzt Istennek adja (abban az évben nyári táborunk témája a samáriai asszony volt).

Az első 2-3 évben a Misszió és a testvérgyülekezeti kapcsolatrendszer még összefonódva működött. Később a Misszió egyre jobban megtalálta önálló szolgálati területét. Úgy, ahogy a tóba dobott kő keltette hullámok egyre nagyobb körökben: először a Sajógömöri Gyülekezetben, majd a Gömöri Régióban és azután Felvidék más területeinek egyes gyülekezeteiben.

A Missziónak az első szolgálati területe az irat és könyvmisszió volt. A Luther Kiadó elsőként állt e szolgálat mögé és azóta is támogatja azt.

Csaknem az indulástól kezdve a MEE misszióért és külkapcsolatokért felelős püspöke Dr. Fabiny Tamás, részletesen megismerhette ezt a szolgálatot, és azóta is rendszeresen

figyelemmel kíséri a havi beszámolók, éves rendszeres találkozók és egyéni beszélgetések alapján. Ennek következtében kezdte az MEE anyagilag támogatni a FMEM szolgálatát.

Időközben a MEE és a Szlovák Egyház kapcsolata és együttműködése olyan irányt vett, hogy szerződésben sikerült rögzíteni az együttműködést. Ez alapján a Sajógömöri Gyülekezetnek és volt lelkészének Rusznyák Dezsőnek a kérése, a FMEM, közreműködésével, meghallgatásra talált és a gyülekezet Magyarországról missziói lelkészt kapott.

Időben ezt sok szolgálat, alkalmak szervezése előzte meg, elsősorban Gömörszerte. Olyan gyülekezetekben, szórványokban, ahol soha, vagy évtizedek óta nem voltak magyar bibliaórák, gyerek és ifjúsági alkalmak, koncertek, evangélizációk, bizonyágtételek, régiós táborok, hitoktatás. Isten a FMEM-t felhasználva nyitott új lehetőségeket, vagy meglévőket bővített nem várt méretűvé (pl. a sajógömöri és tornaljai néhány hittanossal szemben, ma közel 100 magyar hittanos gyerek ismerkedik meg a Bibliával!). Először az ifjúsági táborokkal lépett ki a FMEM a Gömöri Régióból. A korábbi magyar nyelvű és szervezésű táborok mellett a FMEM egyik külföldi kapcsolata, az angol ACORNCAMPS – a magyarországi gyülekezeteket támogató szolgálata mellett - 2012-ben a Felvidéken is elkezdte szolgálatát, szigorúan mindig a hely gyülekezetekkel közösen.

Részben a volt sajógömöri lelkész, részben pedig a FMEM kezdeményezésére és kérésére, indultak új átjáró lelkészi szolgálatok Gömör irányába. Az FMEM szolgálata időközben Magyarországon is ismertté vált, és ennek hatására is magyarországi gyülekezetek kérték és kéri a Misszió segítségét felvidéki testvér gyülekezet megtalálásában.

A felvidéki magyar evangélikusok évenkénti missziós napját, melyet egy-két elkötelezett testvér kezdeményezett, mára már a FMEM szervezi. Ezeken sok áldás van.

A fentiek csak töredékesen szólnak arról a kiterjedt szolgálatról annak múltjáról és jelenéről, melyet Isten készített és ad a FMEM-nak.

A Cselekvési Terv koncepciója csak az előzőekben ismertetett történeti vázlat alapján érthető meg.

Cselekvési Terv alapelvei

1. A Felvidéken folyó missziói szolgálat elveiben és általánosságban mintaként szolgálhat, és kell, hogy szolgáljon, más határon túli jövőbeli magyar evangélikus misszióknak.
2. Felvidéken az evangélikus magyarok közötti misszió egyedüli szervezete a FMEM, mely a szlovák jogszabályok által lehetővé tett polgári társulati szervezetben és jogi keretek között dolgozik. A FMEM polgári társulatának neve „Capella”, székhelye Sajógömör (Rimaszombati Járás).
3. A Felvidéki Missziót és annak szervezetét a FMEM-t, majd később a határon túl megalakuló jövőbeli missziókat, belmisszióknak kell tekinteni, akár csak az MEE keretén belül szolgáló Rádió Missziót, Kórház Missziót, Börtön Missziót, Gyermek és Ifjúság Missziót, Cigány Missziót stb.
4. Mivel a FMEM a szolgálatát tekintve (nem polgárjogilag) MEE belmissziós szervezete, ezért a mindenkori misszióért felelős püspökhöz tartozik.
5. A MEE-on belül a „szakmai irányítást” a Missziói Bizottság látja el.
6. A MEE-on belül a FMEM segítő és konzultációs partnere a Missziói Központ.
7. Mivel a FMEM a határon túl végzi szolgálatát –, bár belmisszióknak tekintendő – ezért működési támogatása a határon túli keretből történik. Ennek megfelelően a keretet felügyelő mindenkori személy utalja a támogatást és pénzügyileg felé kell elszámolni.
8. A FMEM és annak szerződött magyarországi és külföldi partnerei mindig gyülekezetekkel együttműködve végzi munkáját, szolgálatát.
9. A FMEM a magyarországi gyülekezetek és a felvidéki magyar és magyar-szlovák vegyes gyülekezetek közötti testvér gyülekezeti kapcsolatok megvalósításának segítő szervezete.

10. A FMEM nem felekezeti szervezet, de nyitott az általa és a kapcsolati rendszerében lévő evangélikus gyülekezet által szervezett alkalmakon résztvevő más felekezeti, vagy felekezeten kívüli emberek felé is. (Nagy a szomjúság az ige iránt, bibliaórai alkalmainkra érkeznek szlovák katolikusok is.)
11. A FMEM elsősorban a felvidéki magyarok között végzi szolgálatát, de nyitott a magyar-szlovák kettős identitásúak és a szlovákok felé is, mint ahogy a magyar ajkú cigány etnikumú embertársak felé.
12. Azokat a gyülekezeteket ahol nincs magyar nemzetiségű állandó, vagy kihelyezett missziós lelkész, a misszió közvetlen célterületeinek kell tekinteni mindaddig, amíg a magyar nemzetiségű lelkészkérdés meg nem oldódik, akár állandó, akár missziós lelkésszel.
13. Azokban a felvidéki gyülekezetekben, ahol van magyar nemzetiségű állandó, vagy kihelyezett missziós lelkész, annak kérésére végezhet szolgálatot a FMEM.

Cselekvési Terv konkrétumai

1. Felmérni a felvidéki magyar evangélikusokat, nem statisztikai módszerekkel, hanem gyülekezetlátogatással és helyiekkel folytatott beszélgetésekkel és besorolni a gyülekezeteket egy előre kidolgozott szempontrendszer szerint (pl. egészen olyan szintig, hogy milyen alkalmak, és milyen szolgálók vannak és engednék-e a Misszió segítségét, vagy nem).
2. A felvidéki gyülekezetekre lebontva, a támogató szolgálatot meghatározni. Súlyozni a feladatokat és ütemezni azokat.
4. A meghatározott feladatokhoz a személyi feltételeket megfogalmazni, időbeli ütemezéssel.
5. A FMEM-nak, mely sajtógömöri központú, az MEE segítségével nyugat-felvidéki alközpontot kell létrehozni, akár észak-dunántúli hellyel. A legmegfelelőbb persze a nyugat-felvidéki helyszín lenne.
6. A 2006-2013 közötti Budaörs-Sajógömör típusú testvérgyülekezeti modell -, mely a misszió egyik sajátos modellje volt, ahol Budaörs részéről havi rendszerességű szolgálók voltak minden korosztályból, minden sajtógömöri korosztály fele - kiterjesztése más magyarországi életerős gyülekezetekre, azok bevonásával.
7. Az új típusú testvérgyülekezeti modell abban is új, hogy ha a magyarországi testvérgyülekezet a misszió területén befejezi a testvérkapcsolaton belüli szolgálatát (pl. megoldódik a helyi lelkész és/vagy munkatárskérdés, ahogy most Sajógömörben is), akkor más felvidéki gyülekezetet keres és ott folytatja szolgálatát. Így van most Budaörs is, lelkészének személyes kapcsolatai révén kilátásban van a budaörsiek újabb missziói területének feltérképezése.
8. Keleten a nagyobb felvidéki gyülekezetek vonatkozásában – Rozsnyó, Rimaszombat, Losonc-Fülek – a magyar egyház és/vagy magyar gyülekezetek segítségével (pl. Rimaszombat esetében Kiskőrös támogatásával) a magyar nyelvű alkalmak (nem csak istentiszteleti) kiterjesztése.
9. Nyugaton (Pozsony, Felsőszeli, Komárom, Ipolyszakálos és Százd) vonatkozásában a FMEM-on keresztül a kapcsolatok szorosabbra fűzése, először nyári ifjúsági táborokon keresztül, majd legalább havi egyszeri bibliaórai alkalmak révén. (Szerény példák már vannak: Farnádon egy lelkes laikus csapat a regionális angol ifitábort szervezi magyar fiataloknak magyarországi gyülekezet segítő közreműködésével, Alsószeliből magyar fiatalok mennek a farnádi táborba, Somorján havonta van átjáró szolgálattal bibliaóra, döbbenetes, de igénylik a szlovák nyelvű fordítást is, mert sok szlovák érkezik az alkalmakra.)
10. A leépült felvidéki gyülekezetekkel újbóli kapcsolatfelvétel szükséges, látogatásokkal (a teljesség igénye nélkül: Kassa, Dunaszerdahely, Nagytárkány stb.).
11. A magyarországi missziós ágak eltérő súllyal vegyenek részt a felvidéki missziós szolgálatában a FMEM koordinálásával. (Példa az eltérő súlyra: a Cigány Misszió teljes Istentől

kapott talentumaival, a Börtön Misszió magyar nyelvű keresztyén könyvek, újságok átadásával a Szlovák Börtön Misszióknak ottani magyar anyanyelvű rabok számára. Ez utóbbira szlovák részről már volt igény.)

12. Felvidéken magyar nyelvű adást is sugárzó helyi FM rádiókkal a FMEM-nak fel kell venni a kapcsolatot, és ahol nem zárkoznak el tőle, azok számára a MEE Missziói Központja Rádiós Missziójának műsor anyagait átadni.

13. Folytatni és kiterjeszteni a könyv és iratmissziót a Felvidéken, ami a FMEM első nagy hatású szolgálata volt. A Luther kiadó hittankönyveit előszeretettel használják.

14. A FMEM, az MEE képzéseire felhívja a felvidéki gyülekezetek tagjainak és lelkészeinek figyelmét. Így a presbiterképzésre, a kántorképzőre, az Evangélikus Hittudományi Egyetem képzéseire.

15. A FMEM a missziót felügyelő püspökön keresztül tegyen javaslatot a MEE Elnöksége felé, hogy mely felvidéki gyülekezetekbe lenne szükség – kellő előkészítés és fogadókészség után – magyarországi missziós lelkész kiküldésére (a sajógömöri minta alapján).

Cselekvési Terv megvalósításának feltételei

(A Tervhez lelki, személyi és anyagi – benne pénz, eszköz és infrastrukturális – feltételeket kell rendelni.)

1. Magyarországi és felvidéki gyülekezetekben alakuljanak imakörök, rendszeresen imádkoznak a Felvidékért, ébredésért, szolgálókért, a misszióért. Az imakörök mellett, minél több egyháztag minden hét adott napján imádkozzon az említett célokért.

2. A „Felvidékért” imatémáit havonta, heti bontásban, a FMEM a Missziói Bizottsággal és/vagy a Missziói Központtal közösen határozza meg és tegyék közzé az evangélikus média heti rendszerességgel, vagy ennél gyakrabban megjelenő fórumain (EvÉlet, evangélikus.hu., stb.)

3. A FMEM-nál újabb főállású munkatársak szükségesek. Rövid távon (2016. januártól) a misszió vezetőjén kívül egy főállású munkatárs szükséges sajógömörben a székhelyen. A nyugati alközpont felállítása után pedig még egy munkatárs kell. További létszámbővítés a későbbi feladatbővülés függvénye kell, hogy legyen.

4. A főállású munkatársak mellett felvidéki és magyarországi önkéntesek szolgálatba állására van szükség. Az önkéntesek „toborzását” - az információ átadás teljes eszköztárával – a FMEM a Missziói Bizottság és a Missziói Központ végezze. Ehhez kapcsolódóan fontos kiemelni a frissen nyugdíjba vonult lelkészek ösztönzését, támogatását, hogy a Felvidéken vállaljanak szolgálatot. A határ menti gyülekezetek és lelkészek ösztönzése, támogatása szolgálatvállalásra.

5. A FMEM főállású munkatársainak fizetését és/vagy költségtérítését, valamint az önkéntesek költségtérítését (ha azt igénylik) a MEE határon túli keretéből fizessék.

6. A MEE határon túli keretének felvidéki részét meg kell bontani gyülekezeti épületekkel kapcsolatos támogatásokra, gyülekezetek működési támogatására, beleértve a konkrét gyülekezethez kiküldött missziós lelkészek fizetését és költségtérítését, egyéb támogatásra, valamint a FMEM támogatására. (Beruházások, gyülekezeti szolgálatot végző lelkészek fizetése és költségtérítése, ne terhelje az FMEM-t.)

7. A 6. pont alapján felépített támogatás rendszerben a FMEM támogatása 2016. január 1-től váljon el, minden más határon túli és ezen belül felvidéki támogatástól, vagy legalább külön alfejezetet alkosson és mint önálló missziói ág kerüljön finanszírozásra.

8. A felvidéki pénzügyi támogatás és benne a FMEM-ra vonatkozó éves költségvetési alfejezet kidolgozásába be kell vonni a misszió vezetőjét.

9. A MEE-hoz belföldi és külföldi adományok érkeztek, érkeznek és érkehetnek a Felvidéki

Misszió támogatására. Ezeket az adományokat a MEE ne tekintse saját FMEM-t támogató keretének részeként, hanem mint plusz forrást utalja tovább a FMEM számára.

10. A FMEM és a Sajógömöri Gyülekezet, mely eddig sok szállal kötődött egymáshoz és fonódott össze, ne csak névlegesen, hanem ténylegesen váljon szét. Ennek részeként az a személygépkocsi, mely a FMEM szolgálataira vettek, de a gyülekezet nevére került, kerüljön a missziós szervezet nevére. Amennyiben a gyülekezetnek költségei voltak a gépkocsival kapcsolatban, akkor az átíráskor ez kerüljön a FMEM által kiegyenlítésre. (Megjegyzés: a korábbi céladományokat ne tekintse a gyülekezet sajátjának, mert az csak adminisztratív okok miatt került hozzá a gépkocsival kapcsolatban, és nem a missziós szervezethez.) Hasonlóképpen a FMEM adminisztratív központja és helyszíne is különüljön el a Sajógömöri Egyházközség lelkészi hivatalától.

11. A budaörsi lelkész vegye fel a kapcsolatot a felvidéki gyülekezetek magyarországi testvérgyülekezeteivel, illetve ezek a budaörsi lelkésszel, a missziós célú testvérgyülekezeti modell megismertetése, illetve megismerése céljából és tájékoztassa a magyarországi gyülekezeteket, az evangélikus közvéleményt a missziós célú testvérgyülekezeti kapcsolatok mikéntjéről.

12. A felvidéken aktivizálódott testvéreket be kell vonni a magyarországi evangélikus életbe, presbiter- és munkatársképzésbe, Bibliaiskolába, hitmélyítő hetek alkalmak részvételére buzdítani, a működő gyülekezetek életét megmutatni.

13. A határ menti gyülekezetek lehetőség szerint kapjanak hatodévest, vagy segédlelkészt, aki gondozza a határon túli evangélikusságot.

14. Fontos a kiküldött emberek szolgálatába állításának hivatalossá tétele is olyanformán, hogy nagy egyházi alkalmon (Kerületi Missziói Nap, vagy Országos Evangélizáció) kézzrátételes áldásban részesüljenek.

15. A MEE készítse elő hivatalos, püspöki szinten is a lehetőségét annak, hogy a Felvidéken működhessen egy missziói lelkészi státusz. Talán túlságosan is a jövőbe mutató terv az, hogy alakuljon felvidéki magyar esperesség. A szlovák állam és egyház küszöbön álló szétválasztása egészen új helyzetet hoz a magyar gyülekezetek életképességének szempontjából. Ébreszteni kell az egyház népét!

16. A Magyarországi Evangélikus Egyház és a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház között létrejött egyezményt adta lehetőségeket ki kell használni és élni kell vele. Azaz van lehetőség magyarajkúak között végzett lelkészi szolgálatra hivatalosan is. Ezt az egyezményt újra és újra felül kell vizsgálni és határait tágítani, ahogy az lehetséges, hogy a felvidéki magyar evangélikusságban tudatosodjon, magyarországi egyháza gondoskodik róla.

17. A FMEM tevékenységéről, szolgálatáról annak vezetője, vagy egyik önkéntese évente egyszer tájékoztassa a magyarországi evangélikus médiát.

18. A FMEM vezetőjének havi beszámolási kötelezettsége a missziót felügyelő püspök, a Missziói Bizottság és a Missziói Központ felé megmarad, és amikor a nyugati alközpont is megkezd munkáját, akkor a FMEM vezetője a jelentéseibe beépíti az alközpont munkatársának havi beszámolóját is.

19. A felvidéken szolgáló magyar nemzetiségű helyi lelkészek és önkéntesek, valamint a kiküldött missziós lelkészek és magyarországi önkéntesek, továbbá a FMEM vezetője (esetleg munkatársai) évenként egyszer találkozzanak a missziót felügyelő püspökkel, a Missziói Bizottság és a Missziói Központ vezetőjével, továbbá a testvérgyülekezetek lelkészeivel, egyetlen fórum keretében. Ezen hálaadással összegezzék az elmúlt esztendő konkrétumait és ismertessék a következő évre vonatkozó terveket, együtt kérve a misszió Urának áldását a szolgálatokra.

Endreffy Géza

A Magyarországi Evangélikus Egyházban működő Izráelmissziós szolgálat

A Missziói Bizottság felkérésére állítottam össze az alábbi dokumentumot, mely a Gisle Johnson Intézet munkáját és jövőbe mutató cselekvési tervet és végül teológiai alapvetést tartalmaz.

A Magyarországi Evangélikus Egyházban működő Izráelmissziós szolgálatot a norvég zsidómisszió (Den Norske Israelsmisjonen), mai nevén az Egyházi Szolgálat Izráelért támogatja. A munka a Gisle Johnson Intézet (GJI) keretein belül valósul meg.

A missziós szervezet immár több, mint 170 éves múltra tekint vissza, amelyet nyolc férfi alapított azzal a szándékkal, hogy szolgálatukkal Isten választott népéhez, a zsidósághoz eljuttassák az evangéliumot. Az akkori ébredéseknek köszönhetően nem tudták magukban tartani az örömhírt és úgy érezték, hogy ezt elsősorban Isten népének kell hirdetniük: a Megígért Messiás eljött, Jézus Krisztusban Isten emberré lett és az ÚR minden ígérete őbenne teljesedett be; őáltala van bűneink bocsánata. (Róma 1,16; Ézsaiás 63,19; Márk 15,38; 2Korintus 1,20) A XX. század vége felé a bizonyágtétel megkönnyítése érdekében külföldi megjelenésükben nevüket „Egyházi Szolgálat Izraelért”-re (Norwegian Church Ministry to Israel) módosították. Magyarországon az 1920-as évek óta van jelen ez a norvég háttérű missziós munka. A második világháború utáni időszakig a szolgálat komoly apparátussal rendelkezett Budapesten, mígnem el kellett hagyniuk hazánkat. Az államosítás idején mindent elvettek a missziótól. A 90-es évek elején a Gisle Johnson Intézet keretein belül indult újra a munka. Az intézet névadója az a norvég lelkész, aki a két világháború között elismertté tette a norvég eredetű szolgálatot.

Ebben a szolgálatban szinte a kezdetektől fogva részt veszek. Eleinte a munkám része lelkészkonferenciák szervezése volt, melyen a magyar evangélikus lelkészek számára tartottunk nemzetközileg is elismert előadókkal. Fókuszban a keresztyénség zsidó gyökereinek bemutatása, tudatosítása, az igei összefüggések zsidó háttérének megértése és az egyházban esetlegesen megjelenő antiszemitizmus csökkentése tanítással volt. Két alkalommal fölkértek nemzetközi konferencia megszervezésére is. (LCJE – Lausanne Consultation on Jewish Evangelism: egy nemzetközi szervezet, mely azokat a felekezeteket, gyülekezeteket, missziós szervezeteket tömöríti magába, amelyek a zsidóság felé evangelizációs munkával foglalkoznak. Az európai konferenciát Révfülöpre szerveztem 2005-ben, 2007-ben a világkonferenciának egy keszthelyi szálloda adott otthont.) Cikkeim és fordításaim jelentek meg a Híd – Missziói Magazinban is. Elkészítettem A zsidó nép, az evangélium és az ígéretek című (zöld füzet) teológiai munka, missziói hitvallás magyar fordítását is 2008-ban. Ennek népszerűsítését sok egyházi fórumon végeztem és más felekezetűek közé is eljuttattam vele. Tudomásomra jutott, hogy nagyon sokan e teológiai munka alapján állnak a zsidóság kérdéséhez, változtatta meg hozzáállásukat és fordultak imádságban Urunkhoz. Jó néhány gyülekezetet bejártam lelkész kollégák és testvérek meghívására, hogy a fentebb említett témákban adhassak útmutatást. Ez irányú munkám továbbra is folytatódik. Az utóbbi évek nagy áldása, hogy belekerültem azok körébe – társaságokat, gyülekezeteket és más missziós szervezeteket

magánban foglalo társaságba –, akikkel együtt megalakítottuk az Izráelfórumot. Ez egy olyan közösség, ahol teológiailag továbbképezzük magunkat, beszámolókat tartunk azokról a konferenciákról, amelyeken részt vettünk és közös alkalmakat, konferenciákat, esteket szervezünk a magyar hívek számára. (2008 Missziós hajó; 2010 „Mi közünk Jeruzsálemhez”; „Olajfa” konferenciák) Emléktáblát helyeztünk el a Gyarmat utca 14. sz. alatt álló ház falára, mely a korábban említett norvég lelkész missziós háza és kápolnája volt. 2013-ban Fabiny Tiborral nagyszabású teológiai konferenciát szerveztünk az EHÉ-n meghívott előadókkal. Az érdeklődés és a sajtóvisszhang is élénk volt.

A jövőbeni tervek közt a korábbi munkák folytatása (konferenciák szervezése aktuális kérdésekben, gyülekezetek látogatása és tanítása) szerepel. Az egyházi sajtóban tervezem ünnepeink zsidó gyökereinek fölmutatását szorosán együttműködve a Missziói Központtal. Örömmel veszem, ha valaki csatlakozik munkámhoz, szolgálatomhoz és megismeri az NCMI kiterjedt szolgálatát is.

Endreffy Géza

A messiási zsidóság pedig megerősödhesen és növekedhesen

Az alábbi dokumentum segítséget kíván nyújtani azoknak, akik Krisztusban vannak és felelősséget éreznek a zsidóság iránt. Bibliai látást adva tesz tényszerűen bizonyosságot arról az igazságról, amellyel az egyház népe – Isten kijelentései alapján – tartozik a zsidóságnak. Az irat teológiailag igényes munka, mely útmutatást ad a ma keresztyénei számára ebben az érzelmektől és előítéletektől korántsem mentes XXI. század eleji egyházi légkörben. Olyan ez a füzet, mint egy hitvallás, röviden megfogalmazza a keresztyén ember zsidósághoz való hozzáállását, az aktuálisan fölvetődő teológiai alapkérdésekre fogalmazza meg látását. Ezért e füzetet szeretettel ajánljuk azoknak, aki e kérdésben tisztázni szeretnék véleményüket.

- Útmutató lehet teológusok számára egyszerű, mégis érthető, de igényes teológiai gondolkodásával.
- Zsidóság számára is szívesen adjuk közre, hiszen tisztába teszi a keresztyének feléjük való biblikus hozzáállását és megjelenik benne a keresztyén szeretet krisztusi értelmezése is.
- Egyház népe számára is segítség, hiszen ezen dokumentum olvasásával formálhatják véleményüket beszélgetéseik, bizonyoságtételük közben.

Imádsággal adjuk közre a dokumentumot, hiszen szándékunk az, hogy a meglévő antiszemitizmust Krisztus szeretetével és bibliai látásával megszüntesse. A messiási zsidóság pedig megerősödhesen és növekedhesen.

A zsidósághoz minket, keresztyéneket különleges viszony fűz: zsidó volt Jézus, zsidókból állt az első keresztyén gyülekezet, és zsidók hirdették elsőként az evangéliumot a pogányoknak. Tették ezt azért, mert tudták, hogy a Jézusról, mint Messiásról szóló üzenet nem csupán a zsidók, hanem a pogányok számára is jelentőséggel bír. A pogányok közül sokan jutottak hitre,

és nemsokára ők alkották a hívők többségét. Ily módon a zsidóság, mint az egyház része, viszonylag korán „láthatatlanná” vált, és nemsokára a kirekesztés és az üldözés vált jellemzővé az egyháznak a zsidósághoz való viszonyára. Éppen ezért az egyház zsidósághoz való viszonyának a történetében igen hosszú, sötét és fájdalommal teli időszakokat találunk.

A XVII. században az európai protestáns keresztyének körében új érdeklődés támadt a zsidók iránt. Ez az érdeklődés gyakran összefonódott az utolsó napokkal és a zsidóknak atyáik földjére való visszatérésével kapcsolatos várakozásokkal. Ennek az érdeklődésnek nyomán a XIX. század elején hirtelen megnőtt az elkötelezettség a zsidók között végzendő misszió iránt. Életre kelt az a vágy, hogy adjuk vissza az evangéliumot annak a népnek, amelytől az származik.

A múlt században több olyan esemény is történt, amely a keresztyéneknek a zsidósághoz való viszonyulását megszilárdította és átalakította. Az első ilyen esemény a holokauszt volt. Ez a borzalmas tragédia sok országban – különösen Németországban – az egyházat a zsidósághoz való viszonyának felülvizsgálására készítette. Az emberek sok helyütt megkérdőjelezték, hogy helyénvaló-e a zsidók között missziói munkát folytatni. Új modelleket alkottak az Egyház és a zsidóság viszonyának értelmezésére, ezek közül való az a felfogás is, hogy az üdvösség útja zsidók és pogányok számára különböző.

Továbbá, amikor sok európai egyház nemet mondott a zsidók között folytatandó misszióra, ugyanakkor Izraelben és a diaszpórában kibontakozott a messiáshívó mozgalom. Ez azoknak a zsidóknak a mozgalma volt, akik Messiásnak vallották Jézust, de megtartották zsidó identitásukat is. Ily módon újból láthatóvá vált a zsidó elem az egyetemes Egyház keretein belül. Ez új kihívásokat jelentett a zsidó önazonosság teológiai értelmezésére nézve.

Végül, a zsidó állam 1948-as megalakulását igen nagy érdeklődés kísérte a keresztyének részéről, akik tudni kívánták, milyen kapcsolatban van ez az esemény az Ábrahámnak és utódainak adott, földről szóló ígéretekkel. Izrael állam rövid és viharos történelme még vitát is támasztott a keresztyének körében a lehetséges politikai megoldásokról. A háttérben azonban egy másik kérdés is meghúzódik: egyedülálló helyzetben van-e Izrael állam pusztán azért, mert a zsidók Isten választott népe? Más normák vonatkoznak-e erre az országra, mint más emberekre, más népekre?

A fent említett kérdések sok keresztyént foglalkoztatnak. A Norvég Egyház Izraeli Szolgálata (NCMI) néhány évvel ezelőtt felkérte Teológiai Bizottságát, hogy dolgozzon ki olyan nyilatkozatot, mely a zsidók között, ill. Izraelben folytatható missziói munkával kapcsolatos alapkérdésekkel foglalkozik. Ilyen háttérrel készült a jelen kiadvány, melyet az NCMI vezetősége 2004. márciusában elfogadott, mint az egyház és a zsidóság közötti viszonyról és a zsidó népnek Isten üdvtörténetében elfoglalt helyével kapcsolatos teológiai alapállásának kielégítő kifejtését.

Ebben a nyilatkozatban számos különböző kérdéssel foglalkozunk. Ezeknek nem mindegyike azonos fontosságú, akadhat köztük olyan is, melyben a keresztyének véleménye eltér, pl. a próféciák jelenkorbeli beteljesedésének kérdése. Ez azonban nem válhat a keresztyéneknek a zsidó néppel kapcsolatos elkötelezettségük központi mozgatórugójává. Ezt az elkötelezettséget sokkal inkább meghatározhatják Pál apostol szavai: „Mert nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az, minden hívőnek üdvösségére, elsőként zsidóknak, de görögnek is” (Róm 1,16).

Prof. Dr. Reidar Hvalvik

A Norvég Egyház Izraeli Szolgálat Teológiai Bizottságának* elnöke

Bevezetés

A keresztyénség kezdettől fogva két alapvető meggyőződésre építette fel hitvallását. Először: az az Isten, akiben hiszünk, Ábrahám, Izsák és Jákob Istene – Izráel Istene. Másodszor: az a Jézus, akiről vallást teszünk, a próféták által előre hirdetett Messiás.

Korán nyilvánvalóvá vált azonban, hogy a zsidó nép többsége nem fogadja el Jézust Messiásként. A Jézusban hívők között hamarosan a pogányok kerültek többségbe, és az egyház fokozatosan elveszítette zsidó gyökereit. Ezek azok a történelmi valóságok, melyek mind zsidók, mind pogányok számára megnehezítették azt, hogy helyesen értelmezzék a zsidó nép szerepét Isten üdvtörténetében.

Ezt a nyilatkozatot egy keresztyén egzegétákból és teológusokból álló csoport fogalmazta meg, melynek tagjai komolyan veszik a zsidó nép evangéliumhoz és egyházhoz való viszonyát érintő alapkérdéseket és az ószövetségi ígéreteknek Jézusban, a Messiásban, valamint az egyházban és a zsidó nép történelmében való beteljesedését. Ezeket a kérdéseket Isten Szentírásban kinyilatkoztatott Igéjének fényében próbáljuk tárgyalni, úgy, ahogyan Isten kijelentette azt prófétái és apostolai által, és tulajdon Fia által.

1. A zsidó nép és az evangélium

1.1 Izráel* Isten választott népe

A törvény és a próféták világossá teszik azt, hogy Izráel Isten választott népe, saját tulajdona (5Móz 7,6; Jóel 4,7). Ezt erősíti meg az Úr apostola is: „az Isten ajándékai és elhívása visszavonhatatlanok” (Róm 11,29). Ebből következően érvényben maradnak Isten Izráelnek adott ígéretei.

1.2 Az Izráelnek adott ígéretek Jézus Krisztusban nyertek megerősítést

Az Újszövetség szerint a próféciák előremutatnak Jézusra. Jézus a zsidó Szentírásra hivatkozva mondta: „azok rólam tesznek bizonysgot” (Jn 5,39). Pál apostol pedig így szól az ószövetségi ígéretekéről: „Mert valahány ígérete van Istennek, azokra Őbenne van az igen” (2Kor 1,20). Az, hogy a názáreti Jézus elsősorban Jézus Krisztus néven vált ismertté, azt az alapvető meggyőződést fejezi ki, hogy Ő volt az eljövendő Messiás. Ennek a meggyőződésnek az alapja magának Jézusnak a tanítása (vö. Lk 24,25-27; 44-49).

1.3 Jézus Izráel Messiása

Jézus Krisztus missziója elsősorban a zsidóság felé irányult. Ez a nép állt szolgálata középpontjában (vö. Mt 15,24), és tanítványait is „Izráel házának elveszett juhaihoz” küldte (Mt 10,6). Ezért húsvét és pünkösöd után a tanítványok kizárólag a zsidóknak hirdették az

* A Teológiai Bizottság többi tagja: Dr. Jostein Ádna, Dr. Sverre Bøe, Dr. Torleif Elgvin, Dr. Harald Hegstad, Kurt Hjemdal lelkész, Olav Myklebust lelkész és Dr. Oskar Skalsaune. Tanácsadó: Torkield Masvie lelkész

* Ebben a szövegben az „Izráel” elnevezés – külön jelzés nélkül – a zsidó népet jelöli; nem Izrael államra és nem a földrajzi területre vonatkozik.

evangéliumot. Ez kétségkívül az Izráelnek adott kiváltságon alapult: „Ti vagytok a fiai ezeknek a prófétáknak és annak a szövetségnek, amelyet Isten atyáinkkal kötött, amikor így szólt Ábrahámhoz: És a te magodban áldatik meg a föld minden nemzetsége.” (ApCsel 3,25)

1.4 Az üdvösséghez nem vezet más út, mint Jézus Krisztus

Mivel az üdvösségre vonatkozó ígéretek Krisztusban teljeseznek be, Ő az egyetlen út az üdvösséghez. Amikor Jézus így szól: „senki sem mehet az Atyához, csakis én általam” (Jn 14,6) – ezen kijelentése alól nincs kivétel. Abszolút érvényű; zsidókra és pogányokra egyaránt vonatkozik. Azt, hogy a zsidók sem kivételek ez alól, az apostolnak a jeruzsálemi zsidó vezetőkhez intézett szavai erősítik meg: „nincsen üdvösség senki másban, mert nem is adatott az embereknek az ég alatt más név, amely által üdvözülhetnénk” (ApCsel 4,12). Az a nézet, amely a két szövetséget és az üdvösségnek zsidók és pogányok számára különböző útját vallja, nem felel meg az Újszövetség bizonyágtételének.

1.5 Izráel és a népek megváltásához „titok” kapcsolódik

Róma 11-ben Pál elmondja, hogy Izráel és a népek megváltásához „titok” fűződik. Pál mint Krisztus apostola olyasmiről tár fel, ami addig nem volt ismert. Egyes Biblia-magyarázók szerint az volt ez a korábban elrejtett titok, hogy a pogányoknak is részüik lesz az üdvösségben. Ez nyilvánvalóan tévedés. Azt a tényt, hogy a pogányok részesedni fognak az Izráelnek adott áldásokban, már az Ószövetség is megígérte (1Móz 12,3; Ézs 42,6; 49,6). Pál az efezusi levélben valóban titokról beszél a pogányok üdvösségével kapcsolatban. Ez a kijelentés azonban az Izráelnek adott ígéretekben való teljes részvételre vonatkozik: arra, amikor zsidók és pogányok nem lesznek egymástól elkülönítve, hanem egy és ugyanazon testet alkotják (Ef 3,2-6; vö. 2,11-22).

Róm 11,25k-ben azonban az Izráel üdvösségével kapcsolatos titokról van szó, pontosabban az időpontról és arról, hogy meddig terjed ez a megváltás. Az akkori általános vélemény szerint Izráel hamarabb nyeri el az üdvösséget, mint a pogányok. Pál megmutatja, hogy nem ez a helyzet. Ezt mondja: „a megkeményedés Izráelnek csak egy részét érte, amíg a pogányok teljes számban be nem jutnak”. Ez azt jelenti, hogy Izráel egy része csak az utolsó napokban fog üdvözülni – amikor „üdvözülni fog az egész Izráel”.

Az „egész Izráel” kifejezés a népre mint egységre vonatkozik, de ebből nem következik az, hogy minden egyes emberre vonatkozna. Ez világosan kiderül az ószövetségi szóhasználatból (vö. 1Kir 12,1; 2Krón 12,1; Dán 9,11). Hasonlóképpen a rabbik is azt tanítják, hogy „az egész Izráelnek” része lesz az eljövendő világban, de ezután felsorolják a kivételeket – pl. azokat, akik azt állítják, hogy nincs feltámadás a halálból (Misna, Szanhedrin 10.1).

1.6 Izráel megváltása a Jézusban való hit által valósul meg

Széles körben elterjedt nézet, hogy a zsidók valamilyen egyedi úton-módon fognak üdvözülni, a Jézusban mint Messiásban való hit nélkül, pl. az Ő második eljövetelekor. A Róma 9-11 szövegösszefüggéséből azonban világos, hogy a zsidók – a pogányokkal azonos módon – a Jézusban való hit által üdvözülnek. A Jézusban nem hívő zsidók – a Pál által használt képpel élve – csak akkor oltatnak be az olajfába, „ha nem maradnak meg a hitetlenségben” (Róm 11,23). Még ha Isten különleges ígéretet adott is a zsidóknak az üdvösségre, az nem törli el azt a felhatalmazást, hogy az evangéliumot a zsidóknak is hirdetni kell. Róm 10-ben, ahol Pál Izráel megváltásáról ír, éppen azt hangsúlyozza, hogy az evangéliumot hirdetni kell ahhoz, hogy az emberek hitre juthassanak. Az a megkeményedés, amely Pál szerint a zsidókat sújtotta,

nem teljes, hanem a népnek csak egy részét érinti: „Nem szeretném... ha nem vennétek tudomásul azt a titkot, hogy a megkeményedés Izráelnek csak egy részét érte” (Róm 11,25). Ezért nem hiábavaló, ha a zsidóknak az evangéliumot hirdetjük.

1.7 Az evangélium elsőként zsidóknak szól

Mínthogy az ígéretek elsődlegesen Izráel népére vonatkoznak, a zsidóknak az evangéliumra nézve elsőbbségük van: „Isten ereje az, minden hívőnek üdvösségére, elsőként zsidónak, de görögnek is” (Róm 1,16). Ennek megfelelően Pál, a pogányok apostola, valahányszor egy-egy újabb városba érkezett, elsőként a zsinagógát kereste fel. Honfitársainak kellett legelőször hallaniuk az evangéliumot. A Róm 1,16-beli állítás azonban azt sejteti, hogy itt valami többről van szó. A zsidóknak – kiváltságos helyzetük miatt – különleges előjoguk van az evangélium meghallására. Ezért azt mindenképpen meg kell ismertetni velük. Ez fontos tény, amely a zsidóság felé történő evangéliumhirdetést igazolja.

1.8 A látható eredménytelenség nem teszi semmissé a missziói parancsot

A zsidók felé való evangéliumhirdetéssel szembeni egyik ellenvetés az, hogy ez a munka hiábavaló, mivel a zsidók eddig a legtöbb esetben elutasították az evangéliumot. Ez már az I. században is kérdés volt. Pál nagy szomorúságát fejezi ki amiatt, hogy honfitársainak többsége nem fogadta be az evangéliumot, de meg van győződve arról, hogy szereti őket Isten, és hogy egyszer üdvözülni fog az egész Izráel. Sem a missziói munka meglehetősen szerény eredménye, sem Izráel megváltásának ígérete nem tántorította el attól, hogy a zsidóknak az evangéliumot hirdesse. Bárhová ment, mindenütt hirdette azt nekik. Még pogányok közötti szolgálatát is az a remény hajtotta előre, hogy legalább néhány zsidó üdvözül: „ha tehát én pogányok apostola vagyok, dicsőítem szolgálatomat, mert ezzel talán féltékennyé tehetem véreimet, és így megmentek közülük némelyeket” (Róm 13k).

Mindazonáltal az evangélium hirdetése a zsidók felé nem volt eredménytelen. Az első gyülekezet Krisztusban hitre jutott zsidókból állt, illetve az Újszövetség nagy részét zsidók írták. Az Apostolok cselekedeteiről írt könyv feljegyezi, hogy Izráel földjén kívül (a diaszpórában) sok zsidó jutott hitre. Ugyanez folytatódik korunkban.

1.9 Az evangéliumot hirdetni kell – zsidók és pogányok felé, zsidók és pogányok által

Az evangélium hirdetésére való felhatalmazás elsőként zsidóknak adatott, ők pedig előbb saját testvéreiknek, majd a pogányoknak hirdették azt. Az Újszövetség nem utal arra, hogy ezt a feladatot csak zsidó hívők végezhetik. A felhatalmazás az egész egyháznak – minden hívőnek – adatott, nemzetiségre való tekintet nélkül. Ezért semmi akadály sincs annak, hogy nem zsidó hívők zsidóknak tegyenek bizonyosságot az evangéliumról.

1.10 Az egyház bűnei és hibái miatt nem tehető félre a missziói parancs

Pogánykeresztyének hirdetik az evangéliumot zsidóknak – az ezzel kapcsolatos ellenvetések egyike azzal függ össze, hogy az egyház a történelem során többször részt vett a zsidók ellen elkövetett kegyetlenkedésekben, és így osztozik annak felelősségében. Nem tagadható, hogy az egyház történetében sok a sötét folt a zsidókhöz való viszony tekintetében, és ez a köztük végzett misszióra is kihat. 1945 óta a zsidók üldözéséért való felelősség vádjá miatt sok egyház beszüntette a zsidók felé való evangélizációt. Nyilvánvaló, hogy a múlt megnehezíti a zsidók közötti missziói munkát és bizonyágtételt. Az egyház múltbeli bűnei azonban nem vezethetnek ahhoz az újabb, súlyos bűnhöz, hogy a zsidóktól az evangéliumot elzárjuk.

2. A zsidó nép és a törvény

2.1 A Törvény nem az üdvösséghez vezető út – sem a zsidók, sem a pogányok számára

A Törvény (Tóra), amely alatt Isten parancsolatai és útmutatásai értendők, fontos szerepet játszik a zsidó nép életében. Így volt ez az első Jézusban hívő zsidók esetében is. Pál, az Úr apostola, hangsúlyozza, hogy igehirdetése nincs ellentmondásban a Törvénnyel. Abból azonban, ahogyan ő használja ezt a szót, kiderül, hogy „a Törvény” több dolgot is jelenthet: a „Törvény” szó utalhat Mózes öt könyvére (pl. Róm 3,21b), vagy – szűkebb értelemben – a Sínai-hegyen adott parancsolatokra (Gal 3,17).

Az Újszövetségből teljesen világosan kiderül, hogy Mózes törvényeinek megtartása által senki sem fog üdvözülni. Az üdvösség kizárólag Isten kegyelmével és ígéreteivel függ össze, ahogyan ezt a (tágabb értelemben vett) Törvény is megerősíti (vö. Róm 4). A törvény érvényességének kérdése akkor vált fontossá, amikor először hirdették az evangéliumot a pogányoknak: körül kell-e metélni őket, és ügyelniük kell-e a Törvényre ahhoz, hogy üdvözülhessenek? Nemcsak Pál, hanem a többi apostol és a jeruzsálemi gyülekezet is egyértelmű „nem” választ adott a kérdésre. A vita során Péter hozzászólása nyomán nyilvánvaló lett, hogy egyedül Isten kegyelme az üdvösség alapja, és ez mind zsidókra, mind pogányokra nézve igaz: „abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők.” (ApCsel 15,11)

2.2 Az evangélium nem teszi érvénytelenné a Törvényt mint Isten akaratának kifejezését

Pál apostol világossá teszi, hogy a Törvény tiszteletben tartása által senki sem üdvözül (vö. Gal 2,21). Ebből azonban nem következik, hogy a Törvény érvénytelenné vált volna. A Törvény ma is Isten akaratát fejezi ki, és a Jézusban hívők is az Isten parancsolatai szerinti életre kapnak felszólítást (vö. Róm 6,1k; 7,12; 8,4). Pál a felebarát iránti szeretetre teszi a hangsúlyt, és megmutatja, hogyan példázzák ezt a Dekalógus (a Tízparancsolat) erkölcsi parancsai (Róm 13,8-10). Ezeket a parancsolatokat Jézus is megismételte és megerősítette (vö. Mt 5,21kk; Mk 10,19). Ezek határozzák meg azt az erkölcsi mércét, amely Pál szent életre intő szavainak alapjául szolgál (vö. pl. 1Kor 6,9-11; Ef 4,17kk). Ezek az intések pogányokra és zsidókra egyaránt érvényesek.

Ezt az üzenetet a keresztyén egyháznak tisztán és erőteljesen hirdetni kell, éppen úgy, ahogyan Isten Krisztusban adott kegyelmének evangéliumát hirdeti. A Krisztus-követő élet pontosan az Isten parancsolatai és kegyelme közötti feszültségben élt élet.

2.3 A Törvény nem minden része egyetemes érvényű

A mózesi törvény bizonyos előírásai – egyedi módon – azt a célt szolgálták, hogy a zsidók választott nép mivolta látható legyen. Ez elsősorban a körülmetélkedésre vonatkozik, amelyet a Szentírás a szövetség jeleként határoz meg (1Móz 17,9kk), de ugyanígy a szombatnap is a szövetség jele (2Móz 31,13). Továbbá az ételekkel kapcsolatos törvények is a zsidóknak a pogányoktól való megkülönböztetésére szolgáltak (vö. Dán 1,8).

Az Újszövetségben nincs kimondott határvonal a szertartási és az erkölcsi parancsolatok között. A gyakorlatban különbség van köztük. Maga Jézus is többször kerül összeütközésbe a farizeusokkal és az írástudókkal a szombat miatt, miután kijelenti, hogy a szombat parancsolata alárendelt szerepet játszik az emberi jólétet szolgáló parancsolatokkal szemben (vö.

Lk 13,10-17; Mt 12,1-8; Mk 2,23-28). Hasonlóképpen a tisztasági előírásokat is alacsonyabb rendűnek minősíti az erkölcsi parancsolatoknál (Mk 7,1-23; vö. még ApCsel 10).

A rituális előírások viszonylagos érvényessége fejeződik ki a körülmetélkedés kérdésének kezelésében is. Az apostolok a Szentlélek vezetése alatt kimondják, hogy ez nem egyetemes érvényű szabály (ApCsel 15); sőt egyenesen az evangélium igazságának mondanánk ellent, ha a pogányoktól megkövetelnénk a körülmetélkedést (Gal 5,6). A rituális parancsok tehát nem bírnak olyan egyetemes érvénnyel, mint egyéb parancsolatok. Pál szavaival kifejezve: „A körülmetélkedés semmi, a körülmetéletlenség is semmi, egyedül Isten parancsolatainak a megtartása fontos” (1Kor 7,19).

2.4 A Jézusban hívő zsidóknak teljes szabadságuk van a mózesi törvény szerint élni

Ha nem is egyetemes érvényűek a rituális előírások, a zsidó önazonosság szempontjából nagyon is fontosak. Pál, aki keményen harcolt a pogányok körülmetélését követelők ellen (Gal 2,2-6), maga metélte körül Timóteust. Ezt azért tehette meg, mert Timóteus anyja zsidó volt, így őt is zsidónak lehetett tekinteni (ApCsel 16,1-3).

Emiatt nagyon is lehetséges az, hogy a zsidók a keresztyén egyház keretein belül a körülmetélést gyakorolják, miközben a Mózes törvényeiben előírt szertartásokat is megtartják. Pál a következőket mondja: „Körülmetélten hívatott el valaki? Ne tüntesse el. Körülmetéletlenül hívatott el valaki? Ne metélkedjék körül” (1Kor 7,18). Ezen elv alapján helyénvaló, ha a Jézusban hívő zsidók továbbra is gyakorolják a körülmetélést és más ószövetségi előírásokat is megtartanak. Más zsidó szokásokkal kapcsolatban is ugyanezt mondhatjuk mindaddig, amíg azok az evangéliumnak nem mondanak ellent. Senkitől sem lehet azonban megkövetelni a mózesi törvény rituális parancsolatainak megtartását – sem zsidóktól, sem pogányoktól. Krisztus szabadságra hívott el bennünket (Gal 5,1kk). Ha a körülmetélkedésre úgy tekintünk, mint annak a szövetségnek a jelére, amelyet Isten a zsidó néppel kötött, természetes, hogy a Jézusban hívő zsidók továbbra is körülmetélik fiaikat. Ha ezt nem teszik meg, az a veszély fenyegeti őket, hogy teljesen beleolvadnak nem-zsidó környezetükbe. Amint ez bekövetkezik, hamarosan teljesen észrevehetetlen lesz az, hogy Krisztus egyháza zsidókból és pogányokból, körülmetéltekből és körülmetéletlenekből áll (Kol 3,11; lásd még 3.4 alább).

2.5 Lehetséges zsidónak lenni és ugyanakkor Jézusban mint Messiásban hinni

Az első emberek, akik hittek Jézusban, a Messiásban, zsidók voltak. Zsidó identitásukat senki sem kérdőjelezte meg. Az Újszövetség korában a zsidóság körében számos párt és mozgalom létezett: farizeusok, szaduceusok, esszénusok – és a nazarénusok felekezete (vö. ApCsel 24,5 – Károli). Mivel a Jézus-hívőkre, a nazarénusokra is úgy tekintettek, mint egy zsidó pártra, nyilvánvaló, hogy az első századi judaizmus keretei között lehetséges volt a Jézusba mint Messiásba vetett hitről vallást tenni. Senki sem szűnt meg zsidó lenni Jézusban való hite miatt.

2.6 A zsidóság nemcsak a rabbinista zsidóságból áll

Jeruzsálem 70-ben bekövetkezett lerombolása után a zsidó pártok némelyike eltűnt; az ókori zsidóság mint tömb fokozatosan megszűnt. Két fő mozgalom bontakozott ki teljesen különböző irányban: a rabbinista judaizmus és a keresztyén egyház. Ez a két mozgalom, a (rabbinista) zsidóság és a keresztyénség, történelmileg nem szülő-gyermek, hanem testvéri viszonyban áll egymással. Különböző fejlődésük ellenére is van közös alapjuk az Ószövetségben és a második templom korabeli judaizmusban. Ennek a történelmi fejlődésnek a következménye volt, hogy

a zsidó vallás „mértékadó” ágát nagymértékben a Talmud rabbinista előírásai határozták meg. Ezek az előírások a hagyományok folytatásának tekinthetők, amelyeket az Újszövetség „a vének hagyományainak”, vagy pedig „az atyák hagyományainak” nevez (Mk 7,3; Gal 1,14). Jézus szavai szerint ezek az előírások csupán emberek hagyományai (Mk 7,8k). Ő és tanítványai úgy éltek zsidóként, hogy nem kötelezték el magukat ezek mellett az előírások mellett. Ma, amikor a Jézusban hívő zsidók zsidó identitásukat alakítják ki, figyelembe kell venni ezt a tényt.

3. A zsidó nép és az Egyház

3.1 A pogányok egyé váltak Isten népével

A keresztyén hit megerősíti az ószövetségi üdvtörténetet: Isten – világmegváltó tervének részeként – kiválasztotta Ábrahámot és utódait, hogy áldássá legyenek „a föld minden nemzetsége” számára (1Móz 12,3). Ábrahám utódainak – minden engedetlenségük és hitehagyásuk ellenére – mindig volt maradéka, amely megmaradt a szövetségben.

Isten ebbe a népbe engedte beleszületni a megígért Messiást, „amikor eljött az idő teljessége” (Gal 4,4). Nem fogadta be Őt egész népe (Jn 1,11). Akik azonban befogadták, azokat Ő választotta ki arra, hogy az Ő gyülekezetévé, az Ő egyházává legyenek. Ez az egyház a Jézusról mint Messiásról, Isten Fiáról, Úrról való hitvallásra épül (Mt 16,16-18; ApCsel 2,36).

Jézus saját szolgálatában a hívást főként „Izrael házának elveszett juhaira” alkalmazta (Mt 15,24), egyházának azonban arra adott parancsot, hogy „menjetek el és tegyetek tanítvánnyá minden népet” a keresztség és a tanítás által (Mt 28,19-20). Az apostolok a Szentlélek vezetése alatt meg voltak győződve arról, hogy a pogányoknak a nélkül kell Isten népének részévé válniuk, hogy előtte zsidókká lennének (vö. ApCsel 10; ApCsel 15).

3.2 Zsidók és nem-zsidók együtt alkotják az egyházat

A pogányok evangélizálásának az a meggyőződés adott alapot, hogy a népeket egyesíteni kell Isten már meglévő népével. Pál azt mondja, hogy a pogányok „polgártársai a szenteknek”, és így részt vesznek az ígért szövetségében (Ef 2,12.19). Ez azt jelenti, hogy Isten népe egy nép, egy test (Ef 2,16; 3,6). Nem igaz, hogy Isten Krisztus eljövetele által egy új „Isten népét” hívott volna el Izrael mellett. Amikor Jézus a missziói parancsot adta tanítványainak, úgy hagyta meg, hogy Jeruzsálemben (vagyis a zsidók között) kezdjék, de a föld végső határáig (zsidók és pogányok között) folytassák szolgálatukat (ApCsel 1,8). Isten népének magját a Jézusban hívő zsidók alkotják, a pogányok ezzel a néppel váltak egyé. A próféták előre hirdették ezt (Ézs 49,6; Zak 8,20-23; Zof 3,9kk).

3.3 Az egyház nem lépett a zsidó nép helyére

Történetének bizonyos szakaszaiban az egyház ún. helyettesítési teológiát alakított ki, amely az egyház és a zsidóság közötti viszony hamis értelmezéséből fakad. E teológia szerint a zsidó nép mint Isten népe helyét az egyház foglalta el. Mivel a zsidók többsége nem fogadta el Jézust Messiásként, Isten új népet választott, amely a régítől független. E szerint a gondolkodás szerint a zsidó nép ma teológiailag ugyanabban a pozícióban van, mint a többi nép. Ez a gondolatmenet azért hamis, mert nem egyezik az újszövetségi tanúságtétellel, mely ezzel szemben azt erősíti meg, hogy Isten a zsidó népet továbbra is választott népnek tekinti és meg akarja váltani. Így mondja ezt az apostol: „Azt kérdelem tehát: elvetette Isten az ő népét? Szó sincs róla! ... Isten nem vetette el az ő népét” (Róm 11,1-2).

3.4 Nem igaz, hogy a zsidóknak Jézusban való hitre jutásukkor meg kell tagadniuk zsidó identitásukat

Amint az egyházban fokozatosan átvették a vezető szerepet a pogánykeresztyének, a zsidó hívők számára nagyon nehezzé vált zsidó identitásuk megőrzése. A középkorban gyakori volt, hogy a megkeresztelkedett zsidóknak esküt kellett tenniük, hogy nem fogják Mózes törvényét megtartani és nem fognak zsidó módra élni.

Téves az a követelés, hogy a Jézusban, a Messiásban hitre jutott zsidóknak meg kellene tagadniuk zsidó mivoltukat. Az ilyen gondolkodás és gyakorlat ellentmond az Újszövetségnek, amely szerint a Jézusban való hitre jutás nem vonja maga után a zsidó önazonosság és életmód feladását.

A fentiek miatt sem bírálhatjuk azonban azokat a zsidókat, akik – különböző okokból – úgy döntöttek, hogy lejjebb adnak zsidó öntudatukból. A múltban számos zsidó az antiszemitizmus és az üldöztetés miatt hallgatta el zsidó háttérét – ez nagyon is érthető. Mások kényszer nélkül választották a nem-zsidó életmódot a pogányok között. Az apostol szavai szerint (1Kor 9,20-21) az ilyen választás megengedett: „A zsidóknak olyanná lettem, mint aki zsidó, hogy megnyerjem a zsidókat; a törvény uralma alatt levőknek, mint a törvény uralma alatt levő – pedig én magam nem vagyok a törvény uralma alatt –, hogy megnyerjem a törvény uralma alatt levőket. A törvény nélkülieknek törvény nélkülivé lettem – pedig nem vagyok Isten törvénye nélkül, hanem Krisztus törvénye szerint élek –, hogy megnyerjem a törvény nélkülieket.”

3.5 Zsidó és nem-zsidó hívőknek tekintettel kell lenniük egymásra, hogy Krisztus testének egységét megőrizzék

Az egyházban – történetének első napjaitól fogva – mindig figyelembe kellett venni azt, hogy az egyház zsidókból és nem-zsidókból áll. Amikor azt tárgyalták, hogyan egyesülhetnek a pogányok Isten népével, olyan döntést hoztak, hogy a pogányoknak az ószövetségi parancsolatok minimumát kell megtartaniuk, nevezetesen azokat az előírásokat, amelyeket az Izrael földjén élő nem-zsidóktól akkoriban megköveteltek (ApCsel 15,23-29; vö. 3Móz 17). Céljuk az volt, hogy a lehetőségig közösséget teremtsenek a hívők között.

Az Újszövetség arra is rávilágít, hogy a Jézusban hívő zsidóknak nem szabad a zsidó életmódot olyan módon gyakorolniuk, amely az egyház egységét rombolja (vö. Gal 2,11kk). Krisztus testének egysége a legfontosabb szempont.

3.6 A messiáshívő gyülekezetek léte fontos figyelmeztetés: hol van a Jézusban hívő zsidók helye az egyházon belül

Ha sokszor elhanyagolva és láthatatlanul is, az egyház története során mindig voltak zsidók, akik hitre jutottak Jézusban, a Messiásban, és így az egyház tagjaivá lettek. Pozitív fejleménynek kell tekintenünk, hogy az egyházon belül a zsidókeresztyén elem mostanra sokkal inkább láthatóvá vált – zsidókeresztyén szerveződések és messiáshívő gyülekezetek alapítása révén. A láthatóan zsidó jellegű gyülekezetek megalakulására azért is szükség van, hogy a pogánykeresztyénség vezető szerepét ellensúlyozzák. A Jézusban hívő zsidók számára pedig megkönnyíti zsidó identitásuk megőrzését.

3.7 A messiáshívő gyülekezetek nem határolhatják el magukat az egyház más részeitől

Ha a messiáshívő gyülekezetek elhatárolják magukat az egyház többi részétől, az Krisztus testének egysége ellen irányul. Ez történik, ha kizárják közösségükből a pogánykeresztyén

hívőket, vagy ha tagadják, hogy a zsidó hívők számára megengedett, hogy más gyülekezetekben találják meg a helyüket. Ez történik akkor is, ha elhagyják a Szentháromság Istenről, vagy Jézusról mint igaz Istenről bizonyosságot tevő, biblikus és ökumenikus hitvallásokat (pl. a Niceai Hitvallást) azért, mert az egyház történetét kizárólag a pogánykeresztyénség történetének tartják, amely a zsidó hívőket nem érinti.

3.8 A pogánykeresztyénség vezető szerepe az egyház zsidó gyökereinek megtagadásához vezetett

Amint a pogányok között folytatott misszió nagy területre kiterjedt, az egyházon belül a pogánykeresztyének csoportja vált meghatározó tényezővé. Ebből következően az egyháztörténet hosszú szakaszaiban az egyház zsidó gyökerei és identitása feledésbe merült, vagy egyenesen tagadták azt. Többek között ez vezetett ahhoz az önellentmondáshoz, amelynek lényege az volt, hogy a keresztyének törvénytől való szabadsága olyan értelmet nyert, amely már egy volt az alapvető erkölcsi parancsok és a szentségre való hívás semmibe vételének és az ezektől való függetlenedésnek a gondolatával. Igen valószínű, hogy a pogánykeresztyének hatalmi pozíciójának a következménye volt az ember isteni rangra emelésének tendenciája, pl. a szentek imádása.

3.9 Az egyház zsidó gyökereinek semmibe vétele az antiszemitizmus kialakulását segítette elő

Az egyház és a zsidóság közötti viszony hamis értelmezése bizonyos esetekben azt eredményezte, hogy a pogánykeresztyének nem szeretettel és tisztelettel tekintettek a zsidó népre. Ehelyett kirekesztették és üldözték a zsidókat annak a hamis vádnak az alapján, hogy ők a többi népnél nagyobb mértékben felelősek Jézus haláláért. Emiatt az egyház is felelős az antiszemitizmus kialakulásáért, amely az európai kultúra hatalmas területeit jellemezte. Ez okból ma az egyházaknak szembe kell fordulniuk a zsidóságot érintő korábbi teológiai álláspontjaikkal és gyakorlataikkal.

4. A zsidó nép és az utolsó napok

4.1 A megváltásra vonatkozó ígéretek végső beteljesedése még várat magára

Az Ószövetségben Isten ígéreteinek beteljesedése gyakran az „utolsó napokkal” összefüggésben kerül elő. Krisztus eljövetele az Újszövetség szerint azt jelenti, hogy az utolsó napok valósággal elérkeztek (vö. Zsid 1,2). Isten országának erői már elkezdtek láthatóvá válni a világban, de még nem jutottak uralomra (Mt 12,28; Lk 22,18). Ennélfogva minden Jézusban hívó ember örvendezve várja Krisztus második eljövételét. Akkor végső beteljesedést nyer minden isteni üdvígéret – mind zsidók, mind pogányok számára.

4.2 Az ószövetségi üdvígérek zsidókra és pogányokra egyaránt vonatkoznak

Az utolsó napokkal kapcsolatos, széles körben elterjedt tanítás (elkülönítés elve, diszpenzacionalizmus), hogy a megváltásra vonatkozó ószövetségi ígéretek kizárólag Izráel népére érvényesek. Isten a Krisztus mennybemenetele és első visszajövetele közötti időben szünetelteti ezeknek az ígéreteknek a beteljesedését. Ebben a „szünetben”, amelyről a próféták nem tudtak, építi fel Isten egyházát, amely nagyjából nem-zsidó hívőkből áll.

Ez a tanítás fontos újszövetségi kijelentésekkel áll ellentétben. Jézus azt tanítja, hogy a pogány népekből származó hívők az ősatyákkal és az Izráel népéből való hívőkkel együtt telepednek

asztalhoz (Mt 8,11). Pál azt mondja, hogy Isten a vad olajfa ágait (a pogányokat) beoltja Izráel szelíd olajfájába, és ezek együtt részesednek a gyökér gazdagságában, vagyis az Izráelnek adott áldásokban (vö. Róm 11,17). Az efezusi levél 2. fejezete beszél arról, hogy Krisztus lebontotta a falat, amely Izráelt a pogányoktól elválasztotta, és arról, hogy a pogány hívők „polgártársakká” váltak Izráel számára. Nem azt mondja Pál, hogy Isten két olajfát ültetett – egyetlen olajfáról szól.

4.3 Az „elragadtatásra” utaló bibliai helyek zsidókra és pogányokra egyaránt vonatkoznak

Az elkülönítés-elvű tanítás szerint első eljövetelekor Krisztus csak a pogánykeresztyén egyházat ragadja el a mennybe. Ezután újra visszajön, és folytatja az Izráelnek szóló ószövetségi ígéretek beteljesítését. Leveri Izráel ellenségeit, és Izráelnek adja az ezeréves földi birodalmat, amelyben a zsidó nép Őbenne fog hinni, és az Ő javára fog missziót folytatni a többi nép között.

Az elragadtatásra, ill. a Jézusban hívők összegyűjtésére többféle kifejezés használatos. Bárhogyan is értelmezzük ezeket, egyik sem enged arra következtetni, hogy az elragadtatás csak a pogány hívőket érintené, sem pedig arra, hogy ez előbb történne meg, mint amikor Isten megkezdi Izráelnek adott ígéreteinek beteljesítését. A Biblia szövege több szóval, többféle metaforával írja le, mi fog történni, amikor Ő visszatér, hogy a benne hívőket üdvözítse. A végidők hatalmas drámáján belül az egyes képek, fogalmak más-más színpadokon történő megjelenítése minden szentírási alapot nélkülöz, azonkívül olyan újabb értelmezési problémákhoz vezet, amelyekre ez a tanítás nem ad megoldást.

4.4 A Biblia szerint az utolsó időkben Istennek egy népe lesz – nem kettő

A fenti, utolsó napokkal kapcsolatos tanítás szerint Isten Izráelre érvényes döntéseit nem kell a népekre vonatkozó döntéseivel elegyíteni. Isten két népe majd csak akkor fog egyesülni és részesedni ugyanabban az üdvösségben, amikor az ezeréves birodalom véget ér, és az örök élet elkezdődik – addig mindvégig elkülönítve marad Isten két népe. A pogányok egyháza a lelki áldásokban és a mennyei, lelki üdvösségben részesül, ellenben Izráel Isten földi népe, amely földi áldásokat fog nyerni, amikor megtér és hívővé lesz.

Ezzel szemben a Szentírás egésze azt tanítja, hogy Isten egy népet teremt magának az utolsó időkben, amelyben lesznek zsidók és pogányok is, és ez a nép együtt fog részesülni a messiási kor áldásaiban. Az Újszövetség következetesen tanítja, hogy ez a korszak Krisztus első eljövetelekor, az Ő műve révén kezdődött el, ill. hogy a zsidókból és pogányokból álló gyülekezet pontosan a Krisztus második eljövetele előtti időben épül fel. Erről a gyülekezetről szól a Jelenések könyvében leírt, az utolsó napokban végbemenő dráma. Ez a könyv az üldözött keresztyének – zsidók és pogányok – vigasztalására íródott. Nyilvánvalóan ésszerűtlen az az állítás, hogy ennek a könyvnek a nagy része a pogánykeresztyénekre egyáltalán nem vonatkozik azért, mert ők „elragadtatnának”, mielőtt a könyvben leírt végső dráma elkezdődne.

4.5 A leglényegesebb üzenet: az Izráelnek és a pogányoknak adott üdvösség

Az Újszövetség végidőkre vonatkozó állításai sok nehéz értelmezési kérdést vetnek fel. Vita tárgya, hogyan és mikor fog Izráel részt venni az utolsó idők eseményeiben. A leglényegesebb üzenet azonban világos: amikor „a pogányok teljes számban bejutnak”, az egész Izráel üdvözülni fog (Róm 11,25-26). Erre – Izráel és a pogányok együttes megváltására – kell a

keresztyén egyháznak ügyelnie, mint központi igazságra, és hirdetni kell zsidók és pogányok számára a Jézus Krisztusban elnyerhető üdvösség evangéliumát.

5. A zsidó nép és Izráel földje

5.1 Isten betöltötte Izráel földjére vonatkozó ígértét

Isten megígérte Ábrahámnak, hogy nagy nép atyjává lesz, és övé lesz az a föld, amelyet Isten neki megmutatott (1Móz 12,1-3.7). Ezért később kivezette Isten Ábrahám utódait Egyiptomból, és bevitte őket az ígért földjére. Izráel népe Józsué vezetésével elfoglalta az ígért földjét, ahol ők egészen különleges módon élhették meg a közösséget Istennel.

Amikor a nép bevonult az ígért földjére, Isten kinyilvánította számukra, hogy amíg engedelmesek maradnak a szövetség iránt, a föld az övék lesz – de ha eltérnek Istentől és parancsolataitól, veszélybe kerül megmaradásuk ezen a földön (5Móz 27-28; Józs 8,30kk). Azt is tudatta velük Isten, hogy a föld az Ő tulajdona, Izráel népe csak lakója annak, „jövevény és zsellér” (3Móz 25,23).

Izráel történetében az van feljegyezve, hogy a nép gyakran került összeütközésbe Isten akaratával. Isten megtérésre szólította fel a népet a próféták által, de ők azzal, hogy a próféták szavát is semmibe vették, Isten ítélete alá kerültek: Isten a nép nagy tömegeit üzte ki a földről, és vitette fogságba (2Kir 17; 2Kir 25). Isten azonban hű maradt Izráelnek adott ígéreteihez, és lehetővé tette, hogy a nép visszatérjen földjére – még ha ezúttal nem is fognak politikai függetlenséget élvezni.

5.2 A zsidóknak mindig voltak Izráel földjéhez kötődő várakozásaik

Isten ószövetségi népének történetében központi a *föld* központi jelentőséggel bír. Mai ismereteink szerint Józsué korától fogva folyamatosan élnek Izrael földjén zsidók. A nép mindig jelen volt földjén – függetlenül attól, hogy önálló, szuverén államot alkottak-e vagy sem; a zsidók többsége a történelem nagy részén át diaszpórában élt.

Eszményképük azonban más. Kifejezi ezt az, amit a zsidók az Újszövetség kora óta mindig elmondanak napi imáikban: „Isten, gyűjtsd össze azokat, akik szétszórattak közülünk, hívj össze bennünket a föld négy sarkáról!” Ugyanígy könyörögnek azért is, hogy szabadon élhessenek földjükön Isten uralma alatt: „Állítsd helyükre bíráinkat, ahogyan a régi időkben tetted, és tanácsadóinkat, ahogyan ez kezdetben volt; vedd el tőlünk a bánatot és a sóhajtozást, egyedül Te uralkodj felettünk, Urunk, kegyelmesen és irgalmasan!” (Semone Eszré, a zsidóság legfontosabb imája).

5.3 A messiási korban beteljesedő, Izráel földjére vonatkozó ígéretek túlnőnek a jelenleg meglévő korlátokon

Az Ószövetség számos olyan ígértet tartalmaz Izráel számára, amely az eljövendő korról függ össze. Ezek között olyanok is vannak, melyek a megváltás idejét összekötik a Messiás eljövételével. Ezek az ígéretek, melyekben Izráel földje is említésre kerül, a beteljesedés idejében diadalmaskodó dicsőséget festik le. Ezek között az ígéretek között olvashatjuk ezt is: „Akkor majd a farkas a báránnyal lakik, a párduc a gödölyével hever” (Ézs 11,6), ill. azt, hogy a templomból életadó forrás tör elő és felfrissíti a Holt-tenger vizét (Ez 47,1kk). Sok olyan ígértet van, amelynek beteljesedése túl van a jelenkori korlátokon.

5.4 Az Újszövetségben a földre vonatkozó ígéret jelentése kibővül

Az Újszövetség kitér az Izráel földjére vonatkozó ígérek perspektíváját a felé a végső szabadítás felé, amely összefügg Isten országának eljövételével. Pál Róm 4,13-ban – Ábrahámról szólva – azt mondja, hogy ő arra kapott ígéretet, hogy „a világot” (görög: kozmosz) fogja örökölni (vö. Mt 5,5). Ez összhangban van azokkal az ígérekkel, melyek szerint Isten megszabadított népe új földön fog élni, Istennel közösségben (Jel 21). Ez azt jelenti, hogy az ígéret földje tágasabb lesz, hogy befogadja a teljes újjáteremtett világot.

Jézus szavai szerint (Lk 21,24) a népet fogságba fogják vinni a pogányok közé, és Jeruzsálemet pogányok tapossák, amíg be nem telik a pogányok ideje. Arról nem szól ez a szöveg, hogy mi történik ezután. Egyes magyarázók szerint a pogány uralom helyét egy új, e világi zsidó uralom foglalja majd el. A szöveg azonban másképpen is érthető, ti. úgy, hogy Isten országa lesz az, amely a pogányok uralmát megtöri (vö. Dán 7). Akár így, akár úgy értelmezzük azonban ezt a szöveget, két fő gondolathoz mindenképpen ragaszkodunk. Először: az Újszövetség egyik alapgondolata, hogy az Izráel földjére vonatkozó ígéretet egyetemes ígéretként fogja fel, amely Isten egész népe számára be fog teljesedni – az új földön. Másodszor: az Újszövetségben nincs olyan szakasz, amely megvonná Izráeltől a földdel kapcsolatos ígéretet, vagyis az Újszövetség nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy az üdvösség tekintetében kapcsolat van Izráel népe és Izráel földje között.

5.5 A próféciákban többről van szó, mint Izrael állam megalakulásáról

Az Izráel földjéről szóló ígéretet egyetemes ígéretként szemlélve nehézségekbe ütközünk, ha a zsidó állam 1948-as megalakulását a bibliai ígérek közvetlen és végső beteljesülésének kívánjuk tekinteni. Ezenkívül fontos hangsúlyozni, hogy az Izráel földjére történő hazajövetelről, letelepedésről szóló ígérek és próféciák azt is kimondják, hogy ekkor a nép Isten uralma alatt, az Ő akaratát követve fog élni (vö. Jer 31,31-34; Ez 11,17-20). Más szavakkal kifejezve, ezek a szövegek a nép egészének lelki megújulásáról beszélnek, arról, hogy Isten új szívet és új lelket ad a népnek, hogy parancsolatainak megfelelően éljenek. A mai Izraelben ez még nem valóság. Tehát Izrael állam megalakulására még nem tekinthetünk úgy, mint Isten Jézus Krisztusban véghezvitt üdvtervének megvalósulására.

Mindazonáltal az 1947-1948-as politikai eseményekben megláthatjuk Isten azon akaratának kifejeződését, hogy Ő Izráelt mint népet kívánja megtartani. Az ószövetségi korban azt is megmutatta Isten, hogyan tud politikai nagyhatalmakat felhasználni tervében (vö. pl. Ézs 45,1kk).

5.6 A zsidóknak történelmi joguk, hogy Izrael földjén éljenek

Függetlenül attól, hogyan értékeljük a világi Izrael állam megalakulását, a zsidóknak azt a jogát, hogy Izrael földjén lakjanak, erős etikai és nemzetközi jogi természetű érvek támasztják alá. A népnek a földhöz való történelmi kötődéséhez vita nem fér, ez pedig igazolja jogukat arra, hogy ezen a területen éljenek. Az a bánásmód, amelyben a zsidók a történelem során részesültek – az üldözés, a népirtások és az elképzelhetetlenül nagy bűn, a Holokauszt – azt bizonyítja, hogy szükség van olyan önálló államra, ahol a zsidók szabadon, békében, biztonságos határokon belül élhetnek. Ez állt annak az 1947-es ENSZ-döntésnek a háttérében, amely Palesztinában, brit mandátumterületen egy zsidó állam létrehozatalát mondta ki. Ily módon a zsidók jogát ehhez a területhez a nemzetközi jog is megerősítette. Azonban az ENSZ-döntés, amely megadta

a jogot a zsidóknak önálló állam alapítására, megteremtette a nemzetközi jogi alapokat egy palesztin állam létrehozásához is.

5.7 Az izraeli állam demokratikus – nem teokratikus rendszerű

Az ószövetségi korban Izrael országa – legalábbis elvben – teokratikus rendszerű volt, azaz maga Isten kormányozta azt. Ezzel szemben a mai Izrael állam világi, demokratikus alkotmánnyal rendelkezik. A mai Izrael politikája tehát nem igazolható pusztán annak az elvnek alapján, hogy a zsidók Isten választott népe. A nemzetközi jog értelmében Izrael állam ugyanolyan jogokkal rendelkezik, és ugyanazok az erkölcsi kötelezettségek vonatkoznak rá, mint bármely más államra. Például: Izraelnek egyrészt joga van földjét és népét katonailag védeni, másrészt köteles minden állampolgárát egyenlő bánásmódban részesíteni. Ez utóbbi kiemelt fontosságú azokra a nem-zsidó emberekre nézve, akik Izrael földjén élnek, ill. éltek generációkon át, és akiknek törvényes joguk van arra, hogy másokkal egyenlő feltételek mellett élhessenek ott.

Ez a kötelezettség a nemzetközi jog része, szerepel pl. az ENSZ által kiadott Emberi Jogok Nyilatkozatában, amelyet többek között Izrael is jóváhagyott. Ezt a kötelezettséget támasztja alá a zsidó etika is – Mózes törvényére hivatkozva, amely hangsúlyozza a zsidóknak a földjükön lakó idegenek iránti felelősségét (2Móz 22,21). Isten arra inti a népet, hogy szeressék őket, mint magukat, polgárként bánjanak velük és ne nyomják el őket (3Móz 19,33-34).

5.8 Az evangélium békét teremt zsidók és palesztinok között

Az evangélium első és legfontosabb üzenete az Isten és az emberiség közötti megbékélés, de beszél az ember és ember közötti megbékélésről is. Ezért nekünk keresztyénként támogatnunk kell a közel-keleti béke megteremtésére irányuló erőfeszítéseket. A béketeremtés Isten akaratával összhangban van (vö. Mt 5,9; Zsolt 122).

Keresztyénként különösen nagy a felelősségünk hívő testvéreink iránt – a zsidó és a palesztin hívők iránt is. Örömmel üdvözljük a messiáshívő zsidók és a palesztin keresztyének közötti béketörekvéseket. Ezt annak bizonyóságaként értelmezzük, hogy az evangéliumnak van ereje békét teremteni az emberek között.

5.9 Izrael megváltása sokkal fontosabb ügy, mint Izrael földje

Bármilyen fontos is a föld, a haza a zsidó öntudat számára, nem szabad elfelejteni, hogy a zsidók ószövetségi történelmük hosszú korszakaiban politikai függetlenség nélkül éltek földjükön. Azt is hangsúlyozni kell, hogy az Újszövetség nem foglalkozik a zsidók földhöz való jogának kérdésével, ehelyett a zsidóknak Istennel való kapcsolatára helyezi a hangsúlyt. Függetlenül attól, hogy mennyire pozitívan értékelhető a zsidók jelenlegi visszatérése földjükre, a keresztyén egyháznak kötelessége marad, hogy az evangéliumot a zsidók felé is hirdesse azért, hogy visszatérhessenek atyáik Istenéhez Fiában, Jézusban, a Messiásban való hit által. Ez a vágy tör fel az apostol szívéből, amikor saját népéről szól: „Testvéreim, én szívemből kívánom, és könyörgök értük Istenhez, hogy üdvözljenek.” (Róm 10,1)

Határon túli misszió

„Volt néhány ritka alkalom, amikor a szlovéniai Domonkosfán szolgálhattam. Mindig összeszorul a szívem, amikor ott járok. Nincs nagyobb tragédia annál, mint amikor az örök élet beszéde nyelvi akadályok miatt nem jut el az emberekhez. A szlovén lelkész nem tudja táplálni őket. Az énekeket elméletileg magyarul éneklik, valójában már alig akad valaki, aki még énekel... Nem is igen járnak templomba. Az „egyházi nyelvet” szlovénul senki sem érti. Isten irgalmazzon nekik. Meg nekünk is, ha nem törődünk velük...” Dechertné Ferenczy Erzsébet

Erdély – Testvér-gyülekezeti hálózat, evangelizációk, konferenciák, képzések, iratterjesztés további szervezése.

Szlovénia – Határmentén lévő gyülekezetek összekapcsolása a lehetőségek szerint. Egyházvezetői szinten megállapodást lehetne kötni, hasonlóan a szlovák-magyar szerződéshez.

Kárpátalja – Az Evangélikus Missziói Központ szolgálatokat végez református gyülekezetekben, konferenciákon. Kapcsolatokat tartanak az ott élő evangélikusokkal.

Szenvedélybeteg mentő misszió

A szarvasi Középhalmi Misszió megerősödött a gyülekezeti karitatív szolgálat és mások segítségével. Szarvason és Tótkomlóson egyre inkább terebélyesedik a mentőmissziói szolgálat intézmények alapítása és átvétele által, pl. „támogatott lakhatás”. Elhívott lelkész vagy orvos szolgálatba állítása sokat segítene az országos munka koordinálásában.

Szeverényi János

Javaslat

A fenti missziói és evangelizációs programot a konkrét cselekvési tervekkel együtt a MEE Zsinata számára megvitatásra ajánljuk.

Budapest, 2015. október 31.

Lupták György

MEE Evangelizációs és Missziói Bizottság, elnök

Németh Zoltán

Gyülekezeti és Missziói Osztály, osztályvezető

Dr. Orosz Gábor Viktor

MEE Teológiai Bizottság, elnök